
**SU MIGRANTAIS
SUSIJUSIŲ
DUOMENŲ
RINKIMO,
ANALIZĖS IR
VIEŠINIMO
LIETUVOJE
APŽVALGA**

SU MIGRANTAIS SUSIJUSIŲ DUOMENŲ RINKIMO, ANALIZĖS IR VIEŠINIMO LIETUVOJE APŽVALGA

Ataskaitos autorės

dr. Giedrė Blažytė
Akvilė Kriščiūnaitė

© Diversity Development Group

© Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Turinys

Sąvokų žodynelis	4
Įvadas	5
I. Tyrimo metodologija	7
II. Tyrimo rezultatų apžvalga	9
2.1. Duomenų šaltinių pakankamumo ir prieinamumo vertinimas	9
Migracijos duomenys	9
Užimtumas ir ekonominė padėtis	14
Švietimas	16
Sveikata	18
2.2. Anketinės savivaldybių administracijų atstovų apklausos rezultatai	19
Švietimas	19
Sveikatos priežiūra	21
Socialinė apsauga ir paslaugos	22
Duomenų analizė, pakankamumas ir iššūkiai	24
III. Atsakas į kritines situacijas: nereguliarios migracijos ir pabėgėlių iš Ukrainos operatyvieji duomenys	28
IV. Tyrimo išvados ir rekomendacijos	32
Priedai	34
1 priedas. Viešai prieinamų duomenų šaltiniai bei šių duomenų prieinamumo, remiantis pagrindiniais migracijos ir migrantų integracijos statistiniais rodikliais, vertinimas.	34
2 priedas. Ribotosios prieigos duomenų šaltiniai	36

Sąvokų žodynelis

Administraciniai duomenys – duomenys, įskaitant asmens duomenis, tarp jų ir specialių kategorijų asmens duomenis, registruose, valstybės ir kitose informacinėse sistemose ir dokumentuose, kurie naudojami viešajam administravimui.¹

Asmens duomenys – bet kokia informacija, susijusi su gyvu asmeniu, kurio tapatybė yra nustatyta arba gali būti nustatyta. Skirtinga informacija, kuri surinkta kartu gali atskleisti konkretaus asmens tapatybę, taip pat yra asmens duomenys.²

BDAR – bendrasis duomenų apsaugos reglamentas, 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB.³

ESI – iregistravęs juridinį asmenį, filialą ar atstovybę arba pakeistus duomenis, Registro tvarkytojas suformuoja ir pasirašo kvalifikuotu sertifikatu patvirtintu elektroniniu parašu aktualų elektroninį sertifikuotą registro išrašą (ESI), kuris saugomas Registre.⁴

ILTU kodas – interesų Lietuvoje turinčio užsieniečio kodas

Migrantas – asmuo, kurio ankstesnė nuolatinė gyvenamoji vieta buvo vienoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje ir kuris perkelia savo nuolatinę gyvenamąją vietą į kitos valstybės narės teritoriją laikotarpiui, kuris yra arba, kaip manoma, bus ne trumpesnis kaip dvylika mėnesių.⁵

Statistiniai duomenys – statistinio tyrimo metu surinkti statistinio stebėjimo vienetų duomenys, įskaitant asmens duomenis, tarp jų ir specialių kategorijų asmens duomenis, statistinei informacijai rengti ir administraciniai duomenys, jei jie gauti išimtinai tik oficialiosios statistikos tikslams.⁶

Švietimo valdymo informacinė sistema (ŠVIS) – sistema, kurioje kaupiami duomenys apie ikimokyklinį, pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, profesinį mokymą bei studijas.⁷

Užsienietis – asmuo, kuris nėra Lietuvos Respublikos pilietis, neatsižvelgiant į tai, ar jis turi kurios nors užsienio valstybės pilietybę, ar neturi jokios.⁸

Valstybės švietimo ir mokslo stebėseną – švietimo ir mokslo stebėsenos subjektų vykdoma nuolatinė švietimo ir mokslo būklės bei kaitos analizė, vertinimas, prognozavimas, taip pat tam reikalingų duomenų rinkimas.⁹

1 Oficialiosios statistikos portalas, Terminų žodynas. Prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/statistikos-terminu-zodynas>.

2 Europos Komisija, Duomenų apsauga. Prieiga internetu: https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/what-personal-data_lt.

3 Valstybės tarnautojų teisių apsaugos tarnyba, Asmens duomenų apsauga. Prieiga internetu: <https://www.vvtat.lt/asmens-duomeniu-apsauga/342>.

4 Registrų centras, Juridinių asmenų elektroniniai sertifikuoti išrašai (ESI). Prieiga internetu: <https://www.registrucentras.lt/p/785>.

5 Europos migracijos tinklas, Terminų žodynas. Prieiga internetu: <https://www.emn.lt/irasai/terminu-zodynas/?letter=M>.

6 Oficialiosios statistikos portalas, Terminų žodynas. Prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/statistikos-terminu-zodynas>.

7 Švietimo valdymo informacinė sistema. Prieiga internetu: <https://www.svis.smm.lt/apie-mus/>.

8 Dėl užsieniečių teisinės padėties, 2004 m. balandžio 29 d., Nr. IX-2206. Galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022-08-01. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.232378/asr>.

9 Dėl Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo, 2019 m. birželio 27 d., Nr. V-757. Galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022-02-02. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/74fae9a0991311e9aab6d8dd69c6da66>.

Įvadas

Pastarųjų metų socioekonominiai veiksniai Lietuvoje ir geopolitiniai įvykiai regione lėmė tai, kad sparčiai augo šalyje gyvenančių užsieniečių skaičius. Migracijos departamento duomenimis, 2022 m. pradžioje Lietuvoje gyvenančių užsieniečių skaičius perkopė 100 tūkstančių ribą, o tai sudarė **3,6 proc. Lietuvos gyventojų populiacijos**. Per dešimtmetį šis skaičius išaugo daugiau nei triskart (žr. 1 pav.).

1 pav. Lietuvoje gyvenančių užsieniečių skaičius (tūkst., 2013–2022 m. pr.)

Šaltinis: Migracijos departamentas

Lietuvos demografinį paveikslą toliau keitė ir priverstinė migracija iš Ukrainos. 2022 m. vasario–gegužės mėnesiais į Lietuvą atvyko beveik 55 tūkstančiai Ukrainos gyventojų, priverstų bėgti nuo Rusijos pradėto karo Ukrainoje¹⁰. Pastaraisiais metais daugelis į Lietuvą imigruojančių asmenų buvo savanoriškai atvykstantys darbo migrantai¹¹, todėl ši situacija – beprecedentė Lietuvos istorijoje, priimant nuo karo bėgančius asmenis, siekiant pasirūpinti šių žmonių baziniais poreikiais ir saugumu, užtikrinti vaikų prieigą prie švietimo, sveikatos priežiūros paslaugų, integruoti atvykstančius ir dirbti galinčius asmenis į darbo rinką.

Nors migracijos klausimai Lietuvoje tampa vis aktualesni, užsieniečių integracijos politikos sritis Lietuvoje yra palyginti jauna. Pirmasis strateginio pobūdžio dokumentas – Lietuvos migracijos politikos gairės – buvo priimtas 2014 m. siekiant įgyvendinti užsieniečių integraciją, vėliau parengti 2015–2017 m. ir 2018–2021 m. užsieniečių integracijos į visuomenę veiksmų planai; jie padėjo sukurti

¹⁰ Lietuvos statistikos departamentas, švieslėntė „Karo pabėgėliai iš Ukrainos“. Prieiga internetu: <https://lrv.lt/ukraine-dashboards> (žiūrėta 2022-06-01).

¹¹ Migracijos metraščiai, 2013–2020 m. Prieiga internetu: <https://migracija.lrv.lt/lt/statistika/migracijos-metrasciai>.

užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integracijos sistemą Lietuvoje. Veiksmų planuose pirmą kartą įvardytos konkrečios priemonės, kurias pritaikius buvo galima pagerinti užsieniečių integracijos į darbo rinką, švietimo sistemą rezultatus, skatinamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas, vykdoma integracijos procesų ir politikos įgyvendinimo stebėseną.

Kad būtų galima toliau vystyti ir sėkmingai įgyvendinti migracijos ir migrantų integracijos politiką, reikia patikimų, kokybiškų ir prieinamų su šiais procesais susijusių duomenų. Augant Lietuvoje gyvenančių užsieniečių skaičiui ir siekiant užtikrinti šių žmonių integraciją į visuomenę, svarbu stebėti užsieniečių padėtį įvairiose gyvenimo srityse. Pavyzdžiui, sekti rodiklius, susijusius tiek su kiekybine, tiek su kokybine migrantų vaikų integracija į švietimo sistemą, prieiga prie aukštojo išsilavinimo, socialine atskirtimi, skurdo rizika, fizine ir psichine sveikata.

Nors Migracijos departamentas kasmet skelbia duomenis apie migracijos tendencijas, o statistinė informacija, susijusi su migrantų ir prieglobsčio gavėjų integracija, renkama įvairių institucijų, duomenys, kurie galėtų būti naudojami integracijai stebėti, dažniausiai viešai neprieinami ar nepalyginami. Todėl siekiant apžvelgti duomenų, susijusių su migrantų (šalyje teisėtai gyvenančių užsienio šalių piliečių) populiacija ir integracija, rinkimo, analizės ir viešinimo situaciją Lietuvoje šioje ataskaitoje pateikiami ir įvertinami įvairūs su migracija ir migrantų integracija susiję duomenų šaltiniai, apžvelgiamos su minėtais duomenimis susijusios problemos, iššūkiai ir galimybės. Ataskaitoje pateikiama informacija paremta dokumentų ir atvirųjų duomenų analize, savivaldybių administracijų atstovams skirtos apklausos rezultatais ir ekspertiniais interviu su svarbiausių institucijų, susijusių su aktualių duomenų rinkimu, analize ir viešinimu, atstovais.

Ataskaita parengta įgyvendinant projektą „Savivaldybių kompetencijų didinimas teikiant paslaugas trečiųjų šalių piliečiams“, kurį koordinuoja Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

I. Tyrimo metodologija

Tyrimo tikslas – apžvelgti duomenų, susijusių su migrantų populiacija ir integracija (toliau – su migrantais susiję duomenys), rinkimo, analizės ir viešinimo situaciją Lietuvoje, įvertinant veiksnius, trukdančius arba apsunkinančius duomenų rinkimą ar panaudojimą, ir parengti rekomendacijas, padėsiančias stiprinti minėtų duomenų sistemą ir jų įveiklinimą užsieniečių integracijos politikos formavimo, įgyvendinimo ir stebėsenos srityse.

Tyrimas buvo įgyvendinamas trimis etapais ir apėmė skirtingas tyrimo metodologijas ir metodus:

- statistinių administracinių duomenų šaltinių analizę;
- anketinę savivaldybių administracijų atstovų apklausą;
- kokybinį tyrimą.

Administracinių duomenų šaltinių pakankamumo ir kokybės analizė

Siekiant įvertinti su migrantais susijusių duomenų rinkimo, kokybės ir viešinimo aspektus, buvo atliekamas statistinių administracinių duomenų šaltinių tyrimas. Buvo vykdoma aktualių duomenų šaltinių analizė, kuri apėmė rodiklių pakankamumo ir prieinamumo įvertinimą. Tam buvo pasirinkti pagrindiniai administracinių duomenų šaltiniai, pagal kuriuos galima analizuoti įvairius su Lietuvos Respublikos gyventojais, taip pat užsienio šalių piliečiais susijusius rodiklius skirtingose gyvenimo srityse. Analizė apėmė šiuos duomenis ir šaltinius:

- Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos viešinamus duomenis;
- Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) renkamus administracinius duomenis, susijusius su užsieniečiams išduodamais leidimais dirbti ir Užimtumo tarnyboje registruotų asmenų, kuriems suteikta papildoma ar laikinoji apsauga arba pabėgėlio statusas, padėtimi darbo rinkoje;
- viešai skelbiamus apdorotus administracinius duomenis, susijusius su užsieniečių švietimo rodikliais;
- Higienos instituto skelbiamus duomenis, susijusius su gyventojų sveikatos rodikliais.

Anketinė savivaldybių administracijų atstovų apklausa

Internetinės anketinės savivaldybių administracijų atstovams skirtos apklausos tikslas – surinkti informaciją apie savivaldybių administracijų ir joms pavaldžių įstaigų renkamus su migrantais susijusius duomenis, duomenų rinkimo, analizės ir viešinimo iššūkius ir gerąsias praktikas.

Internetinės anketinės apklausos klausimynas buvo sudaromas remiantis statistinių administracinių duomenų ir literatūros analize. Suformavus internetinės apklausos anketą, buvo kreipiamasi į Lietuvos savivaldybių administracijas prašant paskirti asmenį (-is), galintį (-čius) atsakyti į klausimus apie duomenų, susijusių su migrantais, rinkimą, analizę ir viešinimą švietimo, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros srityse. Apklausa buvo sudaryta iš struktūrinių ir atvirųjų klausimų užtikrinant galimybę palyginti surinktus duomenis, tačiau taip pat leidžiant savivaldybių administracijų atstovams pateikti savo įžvalgų ir (arba) rekomendacijų.

Iš viso buvo gauti 45 atsakymai iš 60 Lietuvos savivaldybių administracijų. Vienos savivaldybės administracijos atstovė pranešė, kad jokie duomenys apie užsieniečius savivaldybėje, jos žiniomis, nerenkami, todėl apklausoje nedalyvavo. Dar 14 savivaldybių administracijų informacijos nepateikė ir anketos neužpildė, todėl jų perspektyvos į tyrimą taip pat neįtrauktos. Dėl šios priežasties

apklausos rezultatai nėra reprezentatyvūs kalbant apie visas Lietuvos savivaldybes. Vis dėlto analizėje nagrinėjamos tendencijos atspindi daugumos – trijų ketvirčių – Lietuvos savivaldybių administracijų patirtis.

Keturi iš atsakusių savivaldybių administracijų paskyrė po du atstovus, atsakingus už skirtingas sritis. Ataskaitoje pateiktoje apklausos duomenų analizėje tos pačios savivaldybės administracijos skirtingų atstovų atsakymai sujungti siekiant išlaikyti vienodą atstovų skaičių tarp savivaldybių administracijų. Analizėje cituojami atsakymai į atviruosius anketos klausimus koduojami savivaldybių atstovams priskirtais numeriais (pvz., SAV-29).

Kokybinis tyrimas

Įgyvendinant kokybinio tyrimo etapą, buvo atliekami pusiau struktūruoti interviu su dviem tikslinėmis grupėmis: i) svarbiausių valstybinių institucijų, susijusių su aktualių duomenų rinkimu, analize ir viešinu atstovais; ir ii) nevyriausybinių organizacijų, teikiančių integracijos paslaugas užsieniečiams, atstovais.

Interviu tikslas buvo papildyti duomenų pakankamumo ir prieinamumo analizę, taip pat anketinės savivaldybių administracijų atstovų apklausos duomenis, detalesne informacija apie renkamus, analizuojamus ir viešinamus bei neviešinamus duomenis, išgirsti atstovų įžvalgas apie iššūkius, tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir gerąsias praktikas.

Tyrimo dalyviai (ekspertai) buvo atrinkti pagal tikslinių grupių formavimo pavyzdį. Tikslinių grupių formavimo pavyzdžio metodas taikomas, kai informantai atrenkami priklausomai nuo specifinių tyrimo tikslų. Iš viso buvo atlikti aštuoni pusiau struktūruoti interviu: šeši su valstybinių institucijų ir du su nevyriausybinių organizacijų atstovais.

Interviu įgyvendinimui buvo naudojamas vienas pusiau struktūruotas klausimynas, kuris buvo pritaikomas skirtingoms tikslinėms grupėms ir, kur buvo aktualu, institucijoms pagal sritį ir vaidmenį su migrantais renkant, analizuojant ir (arba) viešinant susijusius duomenis. Visi klausimynai apėmė šias temas: renkamų su migrantais susijusių duomenų mastas ir metodologija, duomenų analizė, tarpinstitucinis bendradarbiavimas, duomenų viešinimas ir galimybės pagerinti duomenų rinkimo, analizės ir viešinimo praktiką.

Visi tyrimo dalyviai buvo informuoti apie vykdomą tyrimą, jo tikslus, suteiktų duomenų tvarkymo politiką ir davė sutikimą dalyvauti tyrime. Siekiant neatskleisti tyrime dalyvavusių ekspertų tapatybių, ataskaitoje cituojami kokybinio tyrimo dalyvių atsakymai koduojami formatu EKSP-X.

II. Tyrimo rezultatų apžvalga

2.1. Duomenų šaltinių pakankamumo ir prieinamumo vertinimas

Šioje ataskaitos dalyje pateikiami statistinių administracinių duomenų šaltinių pakankamumo ir prieinamumo analizės rezultatai, kurie suskirstyti pagal skirtingas temas ir (arba) gyvenimo sritis: i) migracijos duomenys, ii) užimtumas ir ekonominė padėtis, iii) švietimas ir iv) sveikata. Duomenys yra papildyti valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų atstovų išvalgomis, gautomis pusiau struktūruotų interviu metu.

Migracijos duomenys

Duomenų rinkimas ir valdymas

Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) yra įstaiga, organizuojanti valstybės politikos migracijos srityje teisės aktų nuostatų įgyvendinimą. Jos funkcijos apima prieglobsčio procedūros ir su ja susijusių sprendimų priėmimą ir vykdymą; užsieniečių buvimo ir gyvenimo Lietuvos Respublikoje kontrolę; valstybės vizų politikos įgyvendinimą; vizų ir leidimų gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo ir pratęsimo organizavimą, kt.¹² Migracijos departamentas taip pat vykdo funkcijas, susijusias su migracijos duomenų rinkimu, valdymu ir viešinimu, įskaitant tokias kaip¹³:

- skelbia ir teikia Migracijos departamente tvarkomą statistinę informaciją;
- tvarko Užsieniečių registro, Lietuvos migracijos informacinės sistemos, Lietuvos nacionalinės vizų informacinės sistemos duomenis ir teikia reikiamus duomenis Lietuvos Respublikos gyventojų registru;
- vykdo stebėseną ir analizuoja migracijos srautų pokyčius.

Migracijos departamentas kasmet skelbia migracijos metraščius, kas pusmetį – pagrindinius migracijos rodiklius¹⁴, taip pat dalyvauja Oficialiosios statistikos programoje rengiant ir teikiant su migracija susijusius duomenis, prieinamus Oficialiosios statistikos svetainėje osp.stat.gov.lt. Įstaiga perduoda aktualią statistinę informaciją pagal nustatytą tvarką ir formą Europos Sąjungos statistikos tarnybai (Eurostat), svarbiausi migracijos rodikliai prieinami Eurostat duomenų bazėje. Viešai neprieinami arba neatnaujinti duomenys gali būti teikiami pagal individualias vartotojų, valstybės institucijų, mokslo institucijų, žiniasklaidos priemonių ir kitų institucijų atstovų užklausas.

Migracijos departamentas taip pat yra vienas iš Užsieniečių registro (toliau – Registro) tvarkytojų (kartu su Informatikos ir ryšių departamentu prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija). Šio Registro asmens duomenų tvarkymo tikslas – nustatyti užsieniečių teisinę padėtį Lietuvos Respublikoje pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ ir kitus Lietuvos Respublikos įstatymus, Europos Sąjungos teisės aktus ir tarptautines sutartis.¹⁵

¹² Dėl Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo, 2000 m. spalio 6 d., Nr. 388. Galiojanti suvestinė redakcija nuo 2021-05-03. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.AC68574D989E/asr>.

¹³ Ibid.

¹⁴ Žr. Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, „Statistika“. Prieiga internetu: <https://migracija.lrv.lt/lt/statistika>.

¹⁵ Dėl Užsieniečių registro reorganizavimo ir Užsieniečių registro nuostatų patvirtinimo, 2014 m. rugsėjo 17 d., Nr. 968. Galiojanti suvestinė redakcija 2019 m. liepos 26 d. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/82bf60a0424e11e48bf985c591f7bbde?jfwid=rivwzvpvg>

Užsieniečių registro objektas – užsieniečiai, kurių teisinė padėtis nustatoma pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl užsieniečių teisinės padėties“.

Be užsieniečių asmens duomenų, Registre kaupiami duomenys apie jų pilietybę; lytį; šalį, iš kurios atvyko; gyvenamąją vietą ir (arba) savivaldybę, kurioje asmuo gyvena Lietuvoje; šeiminių padėčių; teisinį statusą; darbovietę ir pareigas, kai atvykstama juridinio asmens kvietimu; duomenys susiję su prieglobsčio suteikimo procedūromis (jei aktualu), tame tarpe, užsieniečių išsilavinimas, profesija, išpažįstama religija (tik su užsieniečio sutikimu), tautybė (tik su užsieniečio sutikimu) ir kt. (Dėl Užsieniečių registro reorganizavimo ir Užsieniečių registro nuostatų patvirtinimo, III sk., 20 – 31 punktai)

Nors Užsieniečių registras yra ypač svarbus duomenų apie užsieniečius, gyvenančius Lietuvoje, šaltinis, prieiga prie šio registro duomenų yra ribota. Valstybės institucijos, vietos savivaldos institucijos, juridiniai ir fiziniai asmenys gali gauti duomenis ar jų dalį vadovaujantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir registro duomenų teikimo taisyklėmis, pagal sudarytą daugkartinio duomenų teikimo sutartį arba pateikę duomenų gavėjo rašytinį prašymą (vienkartinio teikimo atveju)¹⁶. Pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimą „Dėl užsieniečių registro reorganizavimo ir Užsieniečių registro nuostatų patvirtinimo“¹⁷ registro duomenys neatlygintinai teikiami (arba perduodami tik fiziniams asmenims, kai registre tvarkomi duomenis apie šiuos asmenis (kartą per kalendorinius metus pagal prašymą), taip pat susijusiems registrams, valstybės informacinėms sistemoms arba mokesčių administravimo, teisėtvarkos institucijoms ir teismams. Pastebėtina, kad norėdami gauti aktualius Užsieniečių registro duomenis, nevyriausybines organizacijas, mokslo institucijas, žurnalistai ir kiti suinteresuotieji asmenys turi mokėti.

10

16 Dėl Užsieniečių registro reorganizavimo ir Užsieniečių registro nuostatų patvirtinimo, 2014 m. rugsėjo 17 d., Nr. 968. Galiojanti suvestinė redakcija 2019 m. liepos 26 d. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/82bf60a0424e11e48bf985c591f7bbde?jfwid=rivwzvpvg>

17 Dėl Užsieniečių registro reorganizavimo ir Užsieniečių registro nuostatų patvirtinimo, 2014 m. rugsėjo 17 d., Nr. 968. Galiojanti suvestinė redakcija 2019 m. liepos 26 d. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/82bf60a0424e11e48bf985c591f7bbde?jfwid=rivwzvpvg>.

Duomenų apimtis ir prieinamumas

1 lentelėje pateikiamas sąrašas pagrindinių atvirųjų statistinių duomenų apie migraciją, kuriuos renka Migracijos departamentas, įvardijant pjūvius, pagal kuriuos galima analizuoti renkamus statistinius duomenis (pvz., pagal amžių, lytį) ir įvertinamas duomenų prieinamumas.

1 lentelė. Migracijos departamento renkamų statistinių duomenų apimties ir prieinamumo vertinimas

Renkami statistiniai duomenys	Galimi duomenų pjūviai	Duomenų prieinamumo vertinimas
Duomenys, susiję su prieglobsčio prašytojais ir jo gavėjais	Prieglobsčio prašytojų ir jo gavėjų statistinius duomenis galima analizuoti pagal ¹⁸ : <ul style="list-style-type: none">• amžių;• lytį;• pilietybę;• tarptautinės apsaugos (prieglobsčio) formą.	<p>Atviri duomenys</p> <p>Bendras užsieniečių prašymų suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje skaičius, taip pat užsieniečių skaičius, kuriems buvo suteiktas pabėgėlio statusas arba papildoma apsauga, perkeltų iš kitų ES ir trečiųjų valstybių asmenų skaičius ir skaičius užsieniečių, kuriems nesuteiktas prieglobstis Lietuvos Respublikoje, skelbiamas viešai bent kas pusmetį kartu su kitais pagrindiniais migracijos rodikliais Migracijos departamento puslapyje. Detalesni duomenys apie prieglobsčio prašytojų ir prieglobstį gavusių ir negavusių asmenų pilietybes taip pat skelbiami metiniuose migracijos metraščiuose.</p> <p>Iš dalies atviri duomenys</p> <p>Duomenų, kurie leistų sužinoti, koks prieglobsčio prašytojų ir prieglobstį (-čio) Lietuvoje (ne)gavusių užsieniečių pasiskirstymas pagal lytį ir amžių, prieinamumas ribotas. Metiniuose migracijos metraščiuose pateikiamas tik nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų ir užsieniečių, kurie pasinaudojo įgyta teise dirbti Lietuvos Respublikoje jų prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo metu, skaičius pagal lytį ir amžių. Gauti šiuos duomenis įmanoma tik teikiant individualias užklausas.</p> <p>! Kaip pastebėjo vienas per kokybinį tyrimą kalbintų ekspertų, duomenų apie prieglobstį prieinamumas, išaugus nereguliariai migracijai 2021 m. vasarą, suprastėjo.</p>

¹⁸ Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Prieglobsčio prašytojų ir prieglobstį gavusių užsieniečių statistinio tyrimo metodika, patvirtinta 2016 m. gegužės 6 d. Prieiga internetu: <https://migracija.lrv.lt/uploads/migracija/documents/files/Statistika/Oficialioji%20statistika/Methodikos/Prieglobs%C4%8Dio%20metodika.pdf>.

„Prieinamumas prie tam tikrų kategorijų duomenų po praėjusių metų [2021 m. – aut. past.] stipriai sumažėjo, nes anksčiau daug detaliau matydavome viešuosius duomenis apie prieglobsčio statistiką.“ (EKSP- 8)

<p>Duomenys, susiję su užsieniečiais, turinčiais teisę gyventi Lietuvos Respublikoje</p>	<p>Užsieniečių, turinčių teisę gyventi Lietuvos Respublikoje, statistiką galima analizuoti pagal¹⁹:</p> <ul style="list-style-type: none">• amžių;• lytį;• pilietybę;• dokumento tipą (leidimas laikinai gyventi, leidimas nuolat gyventi, teisės gyventi pažymėjimas, Europos Sąjungos leidimo gyventi kortelė);• išdavimo tipą (išdavimas, keitimas, statuso keitimas);• išdavimo, keitimo pagrindą;• dokumento galiojimą laiką.	<p>Atviri duomenys</p> <p>Bendras užsieniečių, turinčių teisę gyventi Lietuvos Respublikoje, skaičius viešai skelbiamas bent kas pusmetį Migracijos departamento puslapyje. Pagrindiniuose kas pusmetį skelbiamuose migracijos rodikliuose taip pat pateikiama informacija apie užsieniečių skaičių pagal dokumento tipą, pilietybės suteikimo statistiką. Detalesni duomenys apie užsieniečių pilietybes taip pat skelbiami metiniuose migracijos metraščiuose.</p> <p>Iš dalies atviri duomenys</p> <p>Duomenys, kurie leistų sužinoti, koks užsieniečių pasiskirstymas Lietuvoje pagal lytį ir amžių, viešai neskelbiami. Gauti šiuos duomenis įmanoma tik teikiant individualias užklausas.</p> <p>! Migracijos departamentas statistinę informaciją skelbia leidiniuose ar tiksliniuose pranešimuose, o tai lemia, kad duomenų neįmanoma atsisiųsti tokiu formatu, kuris leistų atlikti jų analizę keliais pjūviais (pvz., pagal lytį, pilietybę ir dokumento, suteikiančio teisę gyventi Lietuvoje, išdavimo pagrindą).</p>
--	---	--

¹⁹ Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Užsieniečių, turinčių teisę gyventi Lietuvos Respublikoje suteikiančius ar patvirtinančius dokumentus, skaičiaus nustatymo metodika, patvirtinta 2021 m. birželio 21 d. Prieiga internetu: <https://migracija.lrv.lt/uploads/migracija/documents/files/Statistika/Oficialioji%20statistika/Methodikos/Leidim%C5%B3%20gyventi%20Lietuvoje%20statistinio%20tyrimo%20metodika.pdf>.

<p>Duomenys, susiję su nereguliariais į Lietuvą patekusiais ar teisinio pagrindo būti²⁰ Lietuvoje neturinčiais ir į kilmės valstybes gražintais užsieniečiais</p>	<p>Nereguliariai į Lietuvą patekusių ar teisinio pagrindo būti Lietuvoje neturinčių ir į kilmės valstybes gražintų užsieniečių statistiką galima analizuoti pagal²¹:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilietybę; • lytį; • amžių. 	<p>Atviri duomenys</p> <p>Užsieniečių, kurie buvo sulaikyti už neteisėtą atvykimą į Lietuvos Respubliką ir (ar) neteisėtą buvimą valstybės teritorijoje, arba kuriems buvo paskirta sulaikymui alternatyvi priemonė, skaičius pagal užsieniečio kilmės valstybę viešai skelbiamas metiniuose migracijos metraščiuose²².</p> <p>! Duomenys apie šių užsieniečių lytį ir amžių viešai neprieinami.</p> <p>Atviri duomenys</p> <p>Gražintų ir išsiųstų iš Lietuvos Respublikos užsieniečių skaičius skelbiamas kas pusmetį kartu su kitais pagrindiniais migracijos rodikliais.</p> <p>! Tačiau informacija apie gražintus ir išsiųstus iš Lietuvos Respublikos užsieniečius nepateikiama jokiais sociodemografiniais pjūviais (pvz., amžius, lytis, kt.).</p>
<p>Duomenys, susiję su Lietuvos Respublikos pilietybę įgijusiais asmenimis</p>	<p>Lietuvos Respublikos pilietybę įgijusių asmenų statistiką galima analizuoti pagal²³:</p> <ul style="list-style-type: none"> • turėtą pilietybę; • lytį; • amžių. 	<p>Atviri duomenys</p> <p>Statistika apie Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimą viešai skelbiama kas pusmetį kartu su kitais pagrindiniais migracijos rodikliais Migracijos departamento puslapyje. Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimo natūralizacijos tvarka, supaprastinta tvarka ir Lietuvos Respublikos pilietybę atkūrusių pagal anksčiau turėtą pilietybę skaičiai taip pat skelbiami metiniuose migracijos metraščiuose.</p> <p>! Duomenys apie pilietybę įgijusių asmenų pasiskirstymą pagal lytį ir amžių viešai neprieinami.</p>

20 Migracijos departamentas vartoja sąvoką „neteisėtai Lietuvos Respublikoje esantys trečiųjų šalių piliečiai“.

21 Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Neteisėtai Lietuvos Respublikoje esančių trečiųjų šalių piliečių ir į užsienio valstybę gražintų trečiųjų šalių piliečių skaičiaus nustatymo metodika, patvirtinta 2018 m. gruodžio 13 d. Prieiga internetu: https://migracija.lrv.lt/uploads/migracija/documents/files/Statistika/Oficialioji%20statistika/Metodikos/Neteisetai%20esanciu%20ir%20gra%C5%BEintu%20sk_%20nust_%20metodika_2018.pdf.

22 Nuo 2021 m. vasaros Lietuvos statistikos departamentas skelbia operatyviąją statistiką apie nereguliarią migraciją, remdamasis Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) duomenimis, tačiau ši iniciatyva nekoordinuojama Migracijos departamento. Šių duomenų skelbimas aprašytas atskirai skyriuje „Atsakas į kritines situacijas: neregulios migracijos ir pabėgėlių iš Ukrainos operatyvieji duomenys“.

23 Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos pilietybę įgijusių ir Lietuvos Respublikos pilietybės netekusių asmenų skaičiaus nustatymo metodika, patvirtinta 2021 m. birželio 21 d. Prieiga internetu: <https://migracija.lrv.lt/uploads/migracija/documents/files/Statistika/Oficialioji%20statistika/Metodikos/Pilietybes%20statistinio%20tyrimo%20metodika.pdf>.

Užimtumas ir ekonominė padėtis

Duomenų rinkimas ir valdymas

Vienas iš svarbiausių duomenų šaltinių apie Lietuvos gyventojų, įskaitant Lietuvoje gyvenančius užsienio šalių piliečius, užimtumą – Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) renkami duomenys. Be veiklų, tiesiogiai susijusių su užimtumo rėmimo politikos įgyvendinimu, Užimtumo tarnyba taip pat vykdo padėties darbo rinkoje stebėseną, vertinimą ir prognozavimą, atliekant tokias funkcijas kaip²⁴:

- vykdo šalies darbo rinkos stebėseną, vertina kartu su savivaldybių institucijomis ir socialiniais partneriais padėtį darbo rinkoje, svarsto priemones ir teikia pasiūlymus užimtumo problemoms spręsti;
- rengia padėties darbo rinkoje vertinimo ataskaitas ir darbo rinkos prognozes ir jas skelbia viešai;
- koordinuoja ir kontroliuoja ieškančių darbo asmenų registravimą ir apskaitą bei laisvų darbo vietų registravimą ir skelbimą Užimtumo tarnybos klientų aptarnavimo skyriuose.

Užimtumo tarnyba taip pat rengia ir skelbia oficialiąją darbo rinkos statistiką, teikia statistinę informaciją Europos Sąjungos institucijoms, rengia ir gali pateikti statistinius duomenis apie Užimtumo tarnyboje registruotus asmenis, įskaitant asmenis, kuriems suteiktas pabėgėlio statusas, arba asmenis, kuriems suteikta papildoma ar laikinoji apsauga. Užimtumo tarnyba taip pat kaupia duomenis apie leidimus dirbti užsieniečiams.

Duomenų apimtis ir prieinamumas

2 lentelėje pateikiama informacija apie Užimtumo tarnybos renkamus duomenis, susijusius su užsieniečių padėtimi darbo rinkoje, įvardijant pjūvius, pagal kuriuos galima analizuoti renkamus statistinius duomenis, ir įvertinant duomenų prieinamumo aspektus.

2 lentelė. Užimtumo tarnybos renkamų duomenų apimties ir prieinamumo vertinimas

Renkami statistiniai duomenys	Galimi duomenų pjūviai	Duomenų prieinamumo vertinimas
Duomenys, susiję su prieglobsčio prašytojais ir jo gavėjais	Užimtumo tarnyba rengia ir gali pateikti statistinius duomenis apie Užimtumo tarnyboje registruotus asmenis, kuriems suteiktas pabėgėlio statusas, arba asmenis, kuriems suteikta papildoma ar laikinoji apsauga. Statistinė informacija rengiama savivaldybių lygmeniu. Kaupiamus duomenis galima analizuoti pagal: <ul style="list-style-type: none">• lytį.	Iš dalies atviri duomenys Užimtumo tarnyba reguliariai skelbia informaciją apie užimtumo padėtį šalyje, reguliariai viešina nedarbo situacijos apžvalgas, o duomenis apie nedarbą galima analizuoti Oficialiosios statistikos portale. Vis dėlto nė viename iš minėtų šaltinių duomenys nepateikiami pagal skirtingas socialines grupes, įskaitant prieglobstį gavusius asmenis . Duomenys apie prieglobstį gavusių asmenų užimtumą gali būti pateikiami tik fiziniams ar juridiniams asmenims pateikus specialiąją užklausą.

24 Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymas, 2016 m. birželio 21 d., Nr. XII-2470. Galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022-04-01. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/422c8b5042b811e6a8ae9e1795984391/asr>

<p>Duomenys, susiję su leidimą dirbti Lietuvoje turinčiais užsieniečiais</p>	<p>Užimtumo tarnyba kaupia duomenis apie užsieniečiams išduodamus leidimus dirbti, įskaitant išduotų leidimų dirbti skaičių, leidimų dirbti pobūdį (pagal darbo sutartį, dirbti sezoninį darbą, komandiruotiems užsieniečiams ir kt.), sprendimų dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos darbo rinkos poreikiams skaičių, regionų darbavių pateiktus prašymus išduoti leidimus dirbti Lietuvos Respublikoje užsieniečiams. Duomenis apie leidimus dirbti gavusius užsieniečius galima analizuoti pagal užsieniečių:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kilmės šalis; • lytį; • pajamas; • kvalifikacijos lygį; • sektorių, kuriame ketinama dirbti; • profesiją. 	<p>Iš dalies atviri duomenys</p> <p>Viešai informacija, susijusi su užsieniečiams išduodamais leidimais dirbti, skelbiama tik informacinių apžvalginių pranešimų formata²⁵. Tokie pranešimai viešinami vidutiniškai kas kelis mėnesius Užimtumo tarnybos puslapyje arba kaip pranešimai žiniasklaidai. Pozityviai vertintina tai, kad apžvalgose atsižvelgiama į užsieniečių pasiskirstymą pagal lytį, kilmės šalį, kvalifikaciją, uždirbamas pajamas ir kitus sociodemografinius rodiklius. Šiuos duomenis rinkti svarbu, jei norima suprasti, kokia Lietuvoje gyvenančių užsieniečių socioekonominė padėtis, planuojant ir įgyvendinant užimtumo didinimo, persikvalifikavimo priemones, išnaudojimo darbo tikslais prevenciją.</p> <p>! Statistinė informacija be informacinių pranešimų nėra skelbiama kituose šaltiniuose, o tai lemia, kad duomenų neįmanoma atsisiųsti tokiu formata, kuris leistų išsamiau juos analizuoti, ar analizuoti papildomais pjūviais (pvz., pagal lytį, kilmės šalį ir pan.)</p> <p>! Per kokybinį tyrimą kalbintas Užimtumo tarnybą atstovavęs ekspertas (EKSP-4) paminėjo, kad įstaiga rengia ketvirčio ir metines ataskaitas apie išduotus leidimus dirbti tačiau viešojoje erdvėje informacijos apie šias ataskaitas nepavyko rasti. Vadinasi, nėra visiškai išnaudojamas renkamų duomenų potencialas: vartotojai, kuriems nepakanka apžvalgose pateikiamos informacijos, papildomą analizę gali vykdyti tik kreipęsi dėl papildomų duomenų į Užimtumo tarnybą.</p>
--	--	---

25 Pavyzdžiui, žr. Užimtumo tarnyba, „Darbo rinkoje daugėja užsieniečių“, 2022 m. gegužės 2 d. Prieiga internetu: <https://uzt.lt/news/darbo-rinkoje-daugeja-uzsienieciu/>.

Švietimas

Duomenų rinkimas ir valdymas

Lietuvoje įgyvendinama Valstybės švietimo ir mokslo stebėseną, kurios metu vykdoma švietimo ir mokslo būklės bei kaitos analizė, vertinimas, prognozavimas ir tam reikalingų duomenų rinkimas. Stebėseną apima ikimokyklinį, priešmokyklinį, bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, aukštąjį mokslą, suaugusiųjų mokymą, neformalųjį vaikų švietimą. Be siekio remtis stebėsenos rezultatais priimant pagrįstus sprendimus švietimo srityje, vienas iš stebėsenos tikslų – informuoti visuomenę apie švietimo ir mokslo situaciją šalyje²⁶.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir jos įgaliotosios institucijos yra atsakingos už valstybės lygmens švietimo ir mokslo stebėsenos organizavimą ir vykdymą. Be valstybės lygmens, stebėseną taip pat organizuoja ir vykdo savivaldybės ir švietimo įstaigos, mokslo ir studijų institucijos. Svarbų vaidmenį atlieka Nacionalinė švietimo agentūra²⁷; jis tvarko Švietimo valdymo informacinę sistemą²⁸.

Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (toliau – ŠVIS) automatiškai importuojami, integruojami, kaupiami ir viešinami duomenys, susiję su švietimo ir mokslo stebėsenos tikslais. ŠVIS galima įvardyti kaip centrinį su švietimu susijusios statistikos šaltinį, nurodomą pagrindinių institucijų, įskaitant Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, puslapiuose.

Duomenų apimtis ir prieinamumas

3 lentelėje pateikiamas ŠVIS viešai prieinamų duomenų, susijusių su Lietuvoje gyvenančių užsieniečių, įskaitant nepilnamečius, švietimu, vertinimas.

16

3 lentelė. Viešai prieinamų ŠVIS duomenų apimties ir prieinamumo vertinimas

Renkami statistiniai duomenys	Galimi duomenų pjūviai	Duomenų prieinamumo vertinimas
Duomenys, susiję su užsieniečiais mokiniais, besimokančiais bendrojo ugdymo įstaigose	Galimų viešųjų duomenų pjūvių, pagal kuriuos būtų galima analizuoti užsieniečių vaikų bendrojo ugdymo situaciją, nėra.	Viešai neprieinami duomenys Nors ŠVIS galima atsisiųsti duomenis apie bendrojo ugdymo mokyklų mokinius pagal mokamąją kalbą ir specialiuosius ugdymo poreikius, statistika apie užsieniečius mokinius viešai neprieinama. Institucijos, susijusios su švietimo statistikos rinkimu, atstovas per kokybinį interviu teigė, kad duomenys apie užsieniečius mokinius renkami mokinių registre, tačiau registro duomenys nėra vieši – prieigą prie jų turi tik švietimo srityje veikiančių institucijų atstovai. Per interviu minėtas asmuo akcentavo, kad šie duomenys yra jautrūs, ypač – vykstant karui.

26 Dėl Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo, 2019 m. birželio 27 d., Nr. V-757. Galiojanti suvestinė redakcija nuo 2022-02-22. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e83efbc0989d11e9ae2e9d61bf977b3/asr>.

27 Nacionalinės švietimo agentūros nuostatai, 2019 m. liepos 24 d., Nr. V-852. Prieiga internetu: <https://www.nsa.smm.lt/administracine-informacija/nsa-nuostatai/>.

28 Dėl Valstybės švietimo ir mokslo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo, 2019 m. birželio 27 d., Nr. V-757.

		<p>Atstovas minėjo, kad, jo žiniomis, užsieniečių mokinių švietimo rodiklių analizė iki šiol nebuvo vykdoma, nes iki Rusijos pradėto karo Ukrainoje tokių užsieniečių skaičius buvo pernelyg mažas: „Iki šiol nebuvo ką, per maža imtis.“ (EKSP-6)</p> <p>! Pastebėtina, kad užsieniečių mokinių bendrojo ugdymo statistika yra svarbi siekiant stebėti ir užtikrinti šių vaikų integraciją, identifikuoti iššūkius ir juos spręsti, ypač turint omenyje pastaruosius metus augusį į Lietuvą atvykstančių užsieniečių skaičių. Mokinių registro duomenys galėtų būti pateikiami asmens duomenų apsaugą užtikrinančia forma, tačiau taip pat atskleistų visuomenei ir tikslinėms auditorijoms (mokslo institucijoms, nevyriausybinėms organizacijoms, studentams ir pan.) informaciją, svarbią vertinant užsieniečių integraciją švietimo srityje.</p>
<p>Duomenys, susiję su užsieniečiais studentais</p>	<p>Užsieniečių studentų skaičių ŠVIS galima analizuoti pagal²⁹:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilietybę; • lytį; • amžių. 	<p>Atviri duomenys</p> <p>Palyginti su bendrojo ugdymo statistika, duomenys, susiję su studijuojančiais užsieniečiais, yra atviri. ŠVIS galima interaktyviai nagrinėti užsieniečių studentų skaičių pagal skirtingus pjūvius, tam pritaikomos duomenų vizualizacijos, taip pat norimus duomenis leidžiama atsisiųsti „Excel“ formatu. Nors kai kurių pjūvių neįmanoma taikyti vienu metu (pvz., neleidžiama nagrinėti studentų skaičiaus pagal studijų kryptį ir pilietybę), pateikiami duomenys yra santykinai išsamūs, patogūs analizuoti ir lengvai prieinami.</p> <p>ŠVIS duomenų pateikimas apie užsieniečius studentus galėtų būti taikomas ir užsieniečių situacijai kitose švietimo pakopose analizuoti.</p>

Sveikata

Duomenų rinkimas ir valdymas

Pagrindinė šalies institucija, renkanti duomenis apie Lietuvos gyventojų sveikatos būklę, yra Higienos institutas. Jis vykdo gyventojų sveikatos būklės, gyvenimo ir sveikatos priežiūros įstaigų veiklos stebėseną, skelbia su sveikata susijusią statistiką, atlieka analizes ir skelbia apžvalgas³⁰.

Higienos institutas administruoja sveikatos statistinių duomenų portalą, kuriame galima analizuoti įvairius su gyventojų sveikata, sergamumu ir mirties priežastimis susijusius rodiklius³¹.

Duomenų apimtis ir prieinamumas

4 lentelėje pateikiamas Higienos instituto skelbiamų duomenų pakankamumo ir prieinamumo vertinimas.

Renkami statistiniai duomenys	Galimi duomenų pjūviai	Duomenų prieinamumo vertinimas
Duomenys, susiję su užsieniečių sveikatos rodikliais	Galimų viešųjų duomenų pjūvių, pagal kuriuos būtų galima analizuoti užsieniečių sveikatos rodiklius, nėra.	Viešai neprieinami duomenys Nors Sveikatos statistinių duomenų portale įmanoma interaktyvioji su Lietuvos gyventojų sveikata susijusių rodiklių analizė ir leidžiama atsisiųsti norimus duomenis įvairiais formatais, duomenis galima nagrinėti tik pagal kelis sociodemografinius pjūvius (lytį, amžių, vietovę, savivaldybę). Galimybės analizuoti užsieniečių sveikatos rodiklius nėra. Pastebėtina, kad kas metus rengiamose Lietuvos sveikatos statistikos ataskaitose atsižvelgiama į demografinę gyventojų kaitą, įskaitant imigracijos atnešamus pokyčius. Vis dėlto skirtingos socialinės grupės, tarp jų – užsieniečiai, neišskiriami metinėse sveikatos rodiklių apžvalgose ³² . ! Tai, kad užsieniečių sveikatos rodikliai neanalizuojami, per kokybinį interviu patvirtino ir ekspertas, susijęs su sveikatos priežiūros paslaugų apskaita ir administracinių duomenų apdorojimu. Jis akcentavo, kad specialiai duomenys apie užsieniečius nerenkami, bet prireikus juos pagal asmens ar užsieniečiui suteiktą kodą galėtų išfiltruoti ir pateikti Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Atvykus karo pabėgėliams iš Ukrainos, buvo pradėta stebėti, kiek ir kokios sveikatos priežiūros paslaugos jiems teikiamos. Respondento teigimu, iki krizės Baltarusijoje analizės apie užsieniečiams teikiamas paslaugas poreikis buvo nedidelis, nes „užsieniečių buvo vienetai“ (EKSP-7). Per interviu ekspertas taip pat akcentavo, kad sveikatos duomenys yra jautrūs, todėl jų prieinamumas ribojamas.

³⁰ Higienos institutas, „Veiklos sritys“. Prieiga internetu: <https://www.hi.lt/veiklos-sritys-2.html> (žiūrėta 2022-07-11).

³¹ Prieiga internetu: <https://stat.hi.lt/>.

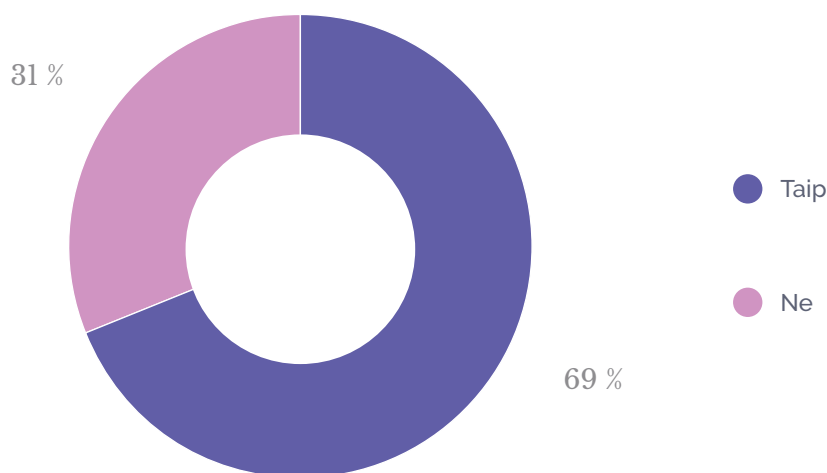
³² Pavyzdžiui, žr. „Lietuvos sveikatos statistika, 2020 m.“, 2021 m. Prieiga internetu: <https://www.hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Statistikos/>

2.2. Anketinės savivaldybių administracijų atstovų apklausos rezultatai

Švietimas

Iš 45 savivaldybių atstovų daugiau nei du trečdaliai (31, arba maždaug 69 proc. apklausoje dalyvavusių savivaldybių) patvirtino, kad jų atstovaujamos ar savivaldybei pavaldžiose įstaigose renkami duomenys švietimo srityje yra susiję su savivaldybėje gyvenančiais migrantais (žr. 2 pav.).

2 pav. Ar savivaldybės administracija ar savivaldybei pavaldžios įstaigos renka duomenis, susijusius su savivaldybėje gyvenančiais migrantais, švietimo srityje? (N = 45)

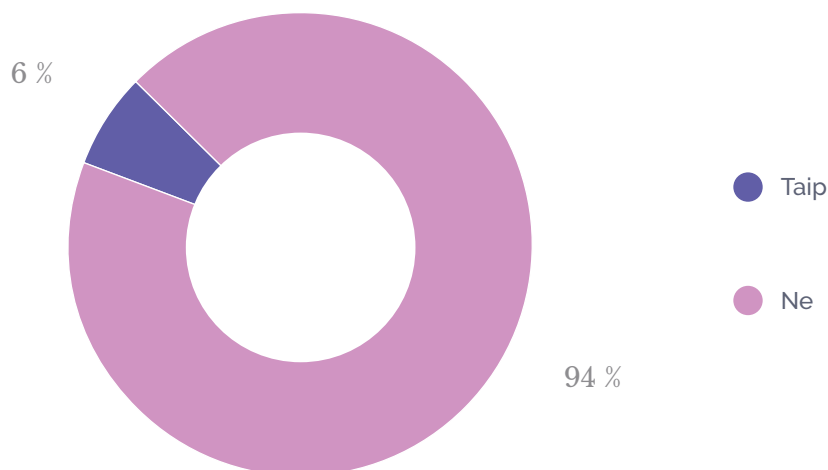
Teigiamai atsakiusių respondentų klausta, kokie tai duomenys ir kaip jie renkami. Didžioji dauguma pažymėjo, kad renkami asmens duomenys, tačiau renkamų duomenų kiekis ir informatyvumas varijuoja. Dauguma respondentų paminėjo pagrindinius registruojamus rodiklius – vardą, pavardę, gyvenamąją vietą, amžių (šeši iš jų minėjo mokinių registrą, kuriame pildoma panaši informacija ir papildomi duomenys, pvz., pilietybė ar lytis). Trijų savivaldybių atstovai (SAV-38, SAV-41, SAV-45) išskyrė, kad renka savivaldybės ugdymo įstaigose besimokančių užsieniečių vaikų tėvų (globėjų) duomenis. Vienas respondentas (SAV-42) paminėjo, kad renkama informacija apie savivaldybės švietimo įstaigose įsidarbinusius užsieniečius.

Maždaug penktadalis savivaldybių atstovų minėjo, kad renka informaciją apie užsieniečių poreikį mokytis bendrojo ugdymo ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Tačiau tik vienas respondentas įvardijo, kad vykdo „stebėseną, kaip mokiniams sekasi integruotis mokyklose, kokios pagalbos reikėtų.“ (SAV-29)

Trys pagrindiniai atsakymai, paklausus, **kas ir kokiais tikslais naudoja renkamus duomenis, buvo:** 1) duomenys naudojami statistiniais tikslais; 2) švietimo įstaigos duomenis naudoja ugdymo tikslais (apie trečdalis respondentų); 3) savivaldybės administracija (kultūros / švietimo skyrių) duomenis naudoja siekdama įvertinti ugdymo paslaugų teikimo mastą ir poreikį jį keisti (apie penktadalis respondentų). Penki respondentai taip pat minėjo, kad šie duomenys naudojami siekiant suteikti migrantams vaikams tokią pagalbą kaip maitinimas ugdymo įstaigose ar individualizuotas ugdymo planas ir atleidimas nuo tam tikrų atsiskaitymų. Vienas iš atstovų įvardijo, kad dėl šios priežasties duomenys naudojami [Švietimo, mokslo ir sporto – aut. past.] ministerijos, jog savivaldybėms būtų skiriamas papildomas finansavimas.

Iš 31 apklausto savivaldybių atstovo, pasirinkusio, kad duomenys švietimo srityje jų jurisdikcijoje buvo renkami, **tik du pažymėjo, kad šie duomenys viešai prieinami** (žr. 3 pav.). Apie viešai prieinamus duomenis kalbėję respondentai pažymėjo, kad juos galima gauti iš vietinės spaudos arba vietinio informaciją teikiančio tinklalapio.

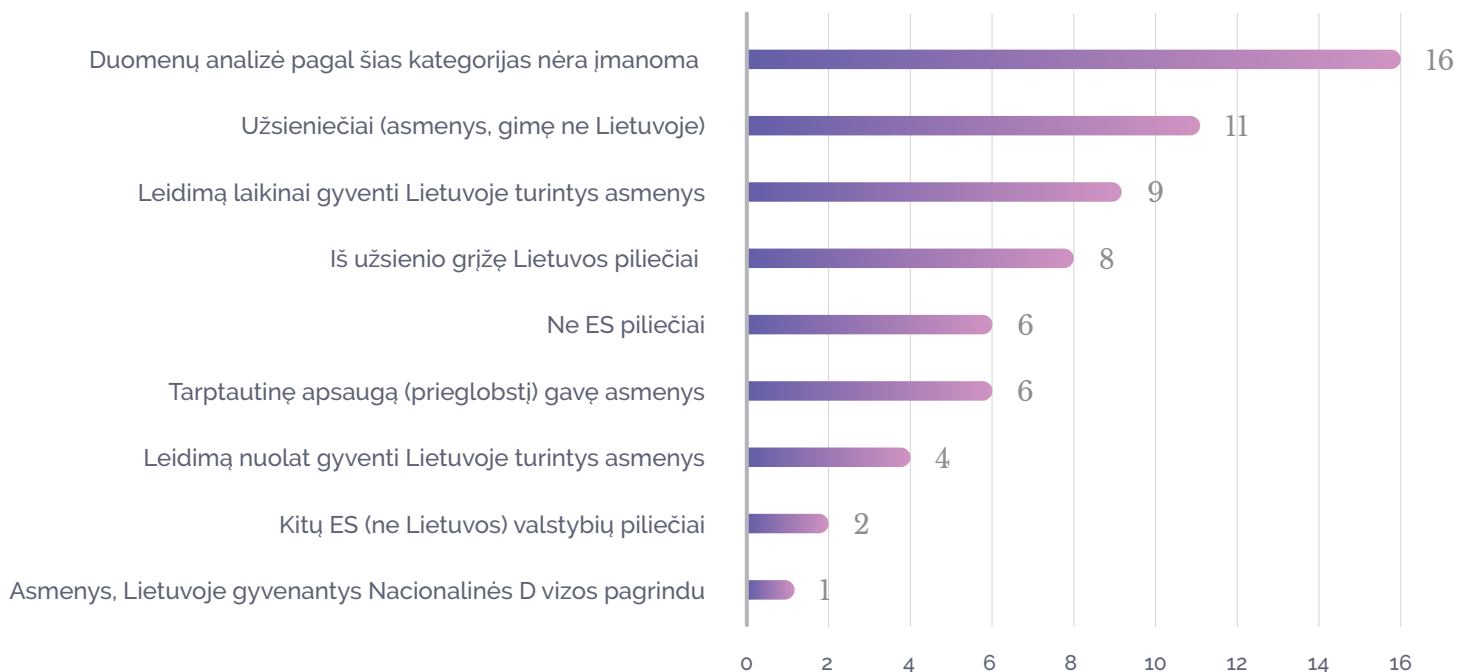
3 pav. Ar šie duomenys viešai prieinami? (N = 31)

Šešiolika savivaldybių atstovų (apie 35 proc.) teigė, kad duomenų analizė pagal specifines migrantų kategorijas neįmanoma. Dažniausiai naudojama kategorija, skirta šiems asmenims diferencijuoti, minėta kaip naudojama vienuolikoje savivaldybių (maždaug ketvirtadalyje apklaustųjų), buvo „užsieniečiai (asmenys, gimę ne Lietuvoje)“, šiek tiek atsiliko kita kategorija „tarptautinę apsaugą (prieglobstį) gavę asmenys“ – ją pažymėjo devyni respondentai. Mažiau nei penktadalyje savivaldybių naudojamos kategorijos „iš užsienio grįžę Lietuvos piliečiai“ (aštuonios savivaldybės), „tarptautinę apsaugą (prieglobstį) gavę asmenys“ (šešios savivaldybės) ir „ne ES piliečiai“ (šešios savivaldybės). Mažiausiai naudojamos kategorijos – „leidimą nuolat gyventi Lietuvoje turintys asmenys“, „kitų ES (ne Lietuvos) valstybių piliečiai“ ir „asmenys, Lietuvoje gyvenantys pagal nacionalinę (D) vizą“ – buvo paminėtos kaip galimos kategorijos analizei atitinkamai 4, 2 ir 1 kartą (žr. 4 pav.).

20

4 pav. Ar šiuos duomenis galima analizuoti pagal šias asmenų kategorijas? (N = 31)*

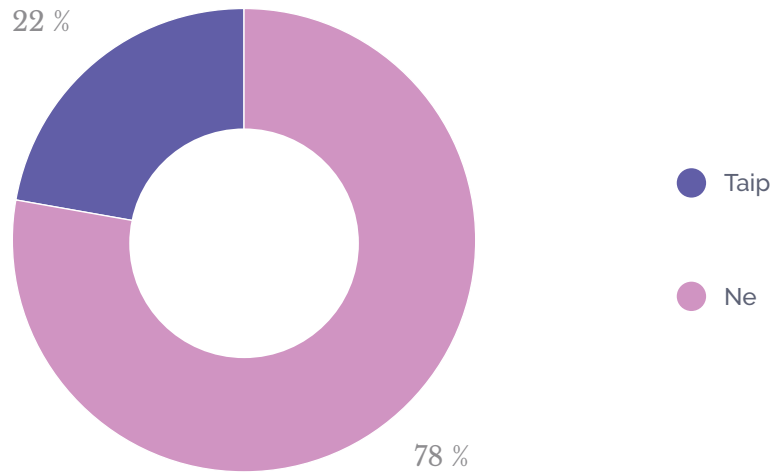

*Galimi keli atsakymų variantai

Sveikatos priežiūra

Iš 45 respondentų dešimt (maždaug 22 proc.) teigė, kad jų atstovaujamoje savivaldybėje ar jai pavaldžioje įstaigoje renkami sveikatos priežiūros srities duomenys, susiję su jų savivaldybėje gyvenančiais migrantais (žr. 5 pav.).

5 pav. Ar savivaldybės administracija ar savivaldybei pavaldžios įstaigos renka duomenis, susijusius su savivaldybėje gyvenančiais migrantais, sveikatos priežiūros srityje? (N = 45)

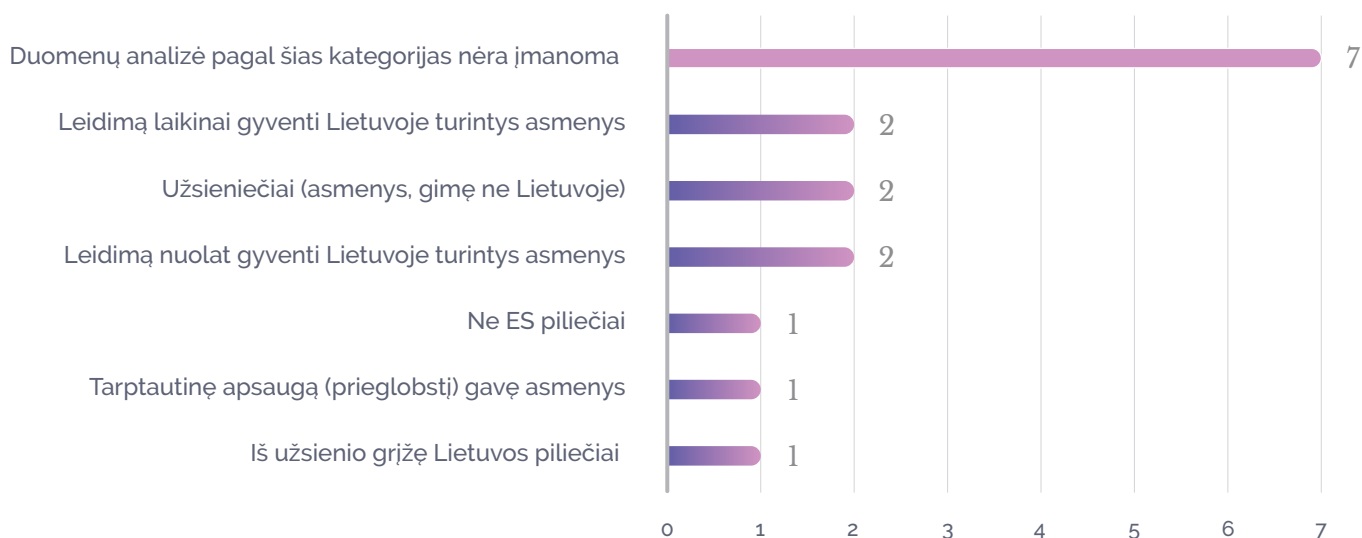
Savivaldybių atstovai, kurie pažymėjo, kad renkami duomenys, susiję su savivaldybėje gyvenančių migrantų sveikatos priežiūra, dažniausiai minėjo, kad kaupia į sveikatos priežiūros įstaigas besikreipiančių užsieniečių asmens duomenis (vardas, pavardė, gimimo metai, gyvenamoji vieta, pan.). Vienas respondentas įvardijo, kad gydymo įstaigose „renkama informacija apie atvykusių užsieniečių skaičių, amžiaus grupes ir negalią“ (SAV-27). Kitas savivaldybės atstovas išskyrė, kad renka informacija, „ar vaikai paskiepyti nuo COVID-19 ir, ar neserga lėtinėmis ligomis“ (SAV-23).

Trys iš dešimties atsakiusiųjų, kad jų savivaldybėje minėto tipo duomenys renkami, pabrėžė, jog šią informaciją naudoja savivaldybės administracija ar jai pavaldžios įstaigos. Šeši teigė, kad duomenys naudojami siekiant planuoti paslaugų teikimo mastą ar rūšis. Du respondentai minėjo statistinius duomenų naudojimo tikslus, o vienas jų nurodė e. sveikatos portalą kaip duomenų kaupimo vietą.

Iš dešimties respondentų, teigusiu, kad renka su sveikatos priežiūra susijusius migrantų duomenis, visi pažymėjo, kad ši informacija viešai neprieinama.

Iš dešimties savivaldybių, kuriose renkami su sveikatos priežiūra susiję duomenys migrantų demografijoje, net 70 proc. nediferencijuoja tarp skirtingų asmenų kategorijų, tad konkrečių migrantų grupių duomenų analizė neįmanoma. Po du savivaldybių atstovus pažymėjo kategorijas „užsieniečiai (asmenys, gimę ne Lietuvoje)“, „leidimą laikinai gyventi Lietuvoje turintys asmenys“ ir „leidimą nuolat gyventi Lietuvoje turintys asmenys“, po vieną – „ne ES piliečiai“, „iš užsienio grįžę Lietuvos piliečiai“ ir „tarptautinę apsaugą (prieglobstį) gavę asmenys“ kaip tas, pagal kurias galima analizuoti surinktus duomenis. Tad jei duomenis visgi galima diferencijuoti, vidutiniškai trijose savivaldybėse tai daroma trimis skirtingomis kategorijomis (žr. 6 pav.).

6 pav. Ar šiuos duomenis galima analizuoti pagal šias asmenų kategorijas? (N = 10)*

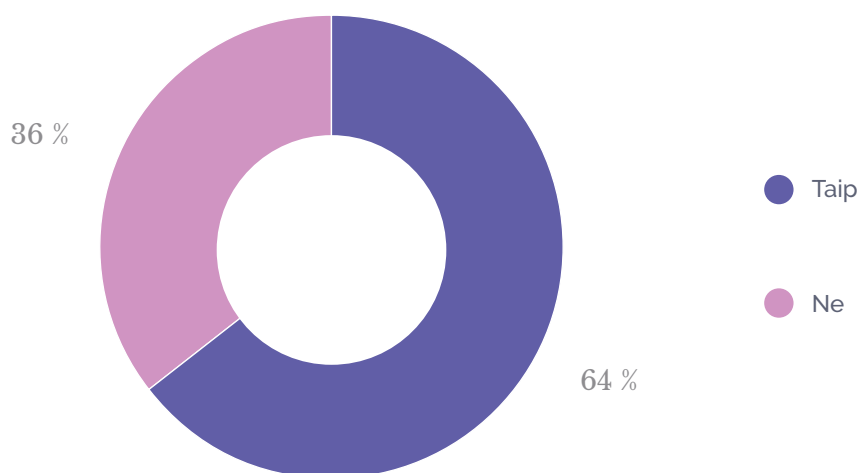
* Galimi keli atsakymų variantai. Nei vienas respondentas nepažymėjo, kad savivaldybėje yra renkami duomenys apie asmenis, Lietuvoje gyvenančius Nacionalinės D vizos pagrindu, bei kitų ES valstybių piliečius.

Socialinė apsauga ir paslaugos

Kaip atskleidžia tyrimo duomenys, 29 iš 45 savivaldybių (apie 64 proc.) renka duomenis, susijusius su migrantais, socialinės apsaugos ir paslaugų srityje (žr. 7 pav.).

22

7 pav. Ar savivaldybės administracija ar savivaldybei pavaldžios įstaigos renka duomenis, susijusius su savivaldybėje gyvenančiais migrantais, socialinės apsaugos ir paslaugų srityje? (N = 45)

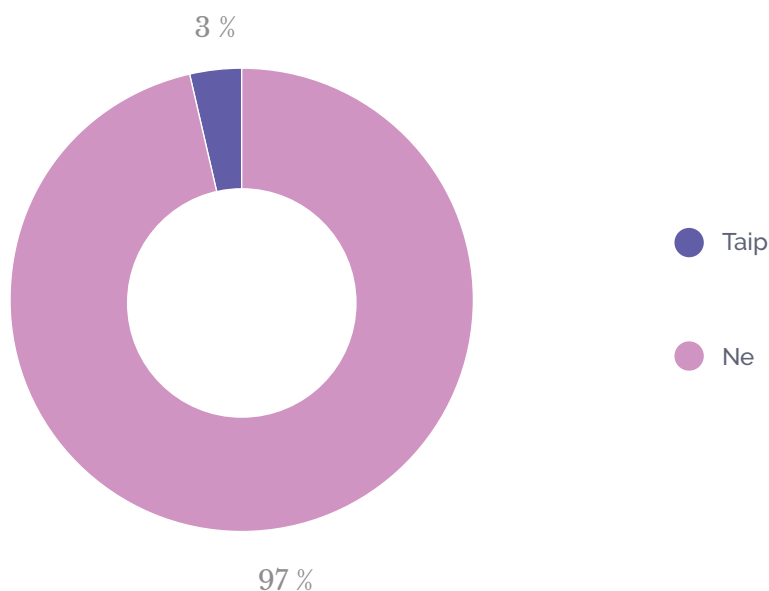
Absoliuti dauguma teigiamai atsakusių respondentų įvardijo, kad renkami asmens duomenys: pagrindiniai skirtumai buvo duomenų detalumo lygis ir surinkimo laikotarpis. Septynios iš 29 (apie 24 proc.) savivaldybių, renkančių duomenis socialinės apsaugos ir paslaugų srityje, įvardijo, kad renka migrantų vardus ir pavardes, trys (maždaug 10 proc.) – gimimo datą ir ILTU kodą, viena – lytį ir ESI kodą. Tik vienas respondentas (SAV-29) išskyrė, kad renkami duomenys apie vietą, iš kurios migrantas atvyko. Vienos savivaldybės atstovas paminėjo, kad „renkama informacija apie atvykusių šeimų skaičių, asmenų skaičių, amžiaus grupes, negalią“ ir patikslino, kad „duomenys renkami įvairiai – užsieniečiui atvykus į savivaldybės administraciją, per NVO, fizinius ir juridinius asmenis.“ (SAV-27)

Šeši respondentai (maždaug 20 proc. atstovų) įvardijo, kad renkama informacija apie socialines paslaugas gavusius asmenis (vienas jų (SAV-32) išskyrė socialinę pagalbą gavusius Ukrainos piliečius); penki – kad renkami duomenys, pateikti prašymuose gauti socialinę paramą ar paslaugas, ir taip įvertinamas jų poreikis. Vienos savivaldybės atstovas (SAV-20) įvardijo, kad renkami duomenys apie į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą įtrauktus užsienio piliečius.

19 iš 29 duomenis renkančių savivaldybių atstovų (maždaug 66 proc.) pabrėžė, kad šie duomenys naudojami socialinėms paslaugoms ar paramoms skirti (pvz., pašalpoms, globai, apgyvendinimui). Aštuoni savivaldybių atstovai (maždaug 28 proc.) paminėjo statistinius duomenis ir (arba) socialinių paslaugų planavimą kaip duomenų naudojimo priežastis. Pagrindinė institucija, naudojanti šiuos duomenis, pasak dvylikos respondentų (maždaug 41 proc.), yra savivaldybės administracija (socialinių paslaugų skyrius). Vienas respondentas (SAV-8) kaip šių duomenų naudotojus paminėjo Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją, kitas (SAV-14) – seniūnijų atstovus.

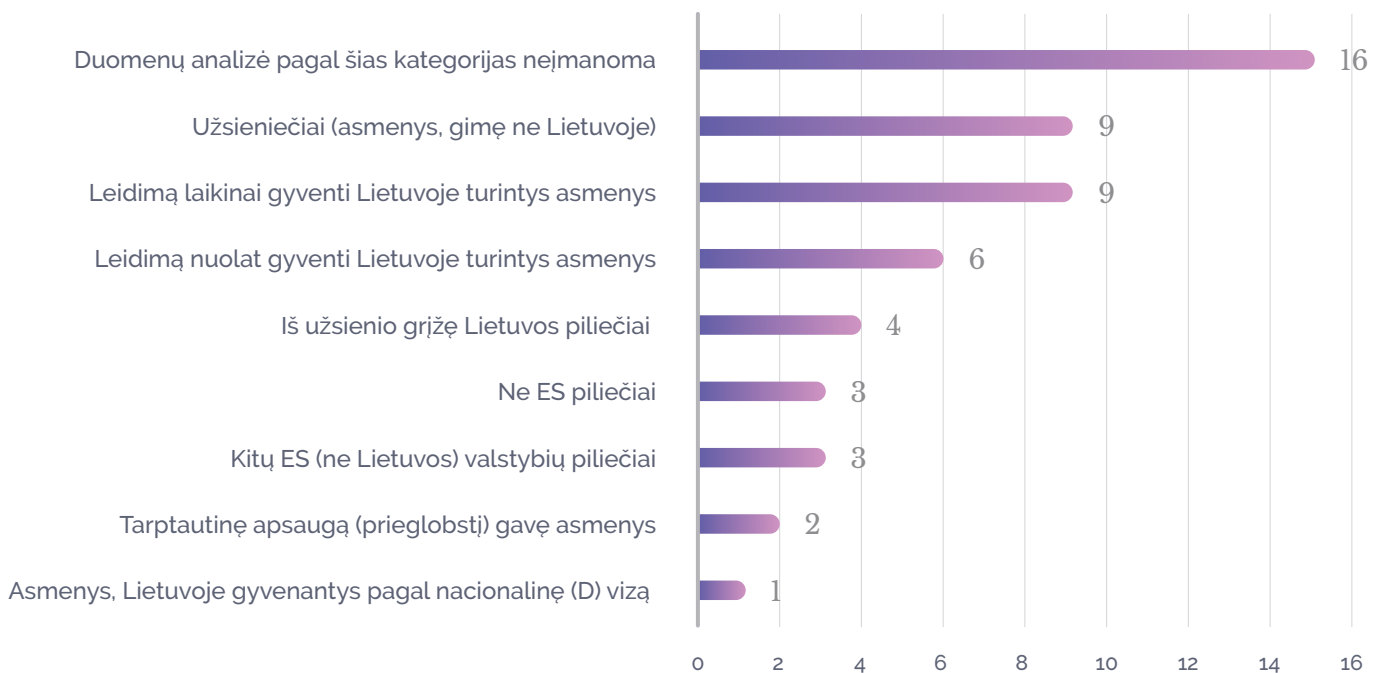
Iš 29 savivaldybių atstovų tik vienas nurodė, kad duomenys, susiję su savivaldybėse gyvenančiais migrantais, socialinės apsaugos ir paslaugų srityje viešai prieinami (žr. 8 pav.).

8 pav. Ar šie duomenys viešai prieinami? (N = 29)

15 iš 29 savivaldybių (apie 52 proc.) pažymėjo, kad duomenų analizė pagal konkrečias migrantų kategorijas neįmanoma. Devynių savivaldybių atstovai (maždaug 31 proc.) teigė, kad informaciją galima diferencijuoti išskiriant šias kategorijas: „užsieniečiai (asmens, gimę ne Lietuvoje)“ ir „leidimą laikinai gyventi Lietuvoje turintys asmenys“. Šešiose iš 29 savivaldybių (apie 21 proc.) galima analizuoti duomenis, atsižvelgiant į tai, ar migrantai turi leidimą nuolat gyventi Lietuvoje (visose šiose savivaldybėse aktuali ir leidimo laikinai gyventi Lietuvoje turinčio asmens kategorija), keturiose (maždaug 14 proc.) – atskirti iš užsienio grįžusius Lietuvos piliečius. Po tris savivaldybes (maždaug 10 proc.) atsižvelgė į tai, ar asmuo yra ES (ne Lietuvos) pilietis, dvi (mažiau, nei 7 proc.) išskiria, ar asmuo turi tarptautinę apsaugą, ir vienas (maždaug 3 proc.) – ar asmuo turi nacionalinę (D) vizą. Dažniausiai savivaldybė išskiria pirmą arba trečią kategorijas (po penkis respondentes, tad po maždaug 17 proc. visų savivaldybių), viena iš savivaldybių pažymėjo visas (8) kategorijas (žr. 9 pav.).

9 pav. Ar duomenis galima analizuoti pagal šias asmenų kategorijas? (N=29)

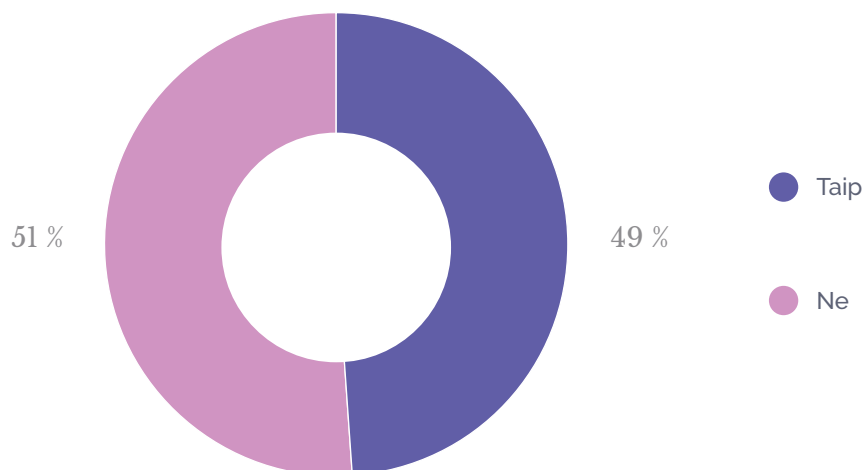

*Galimi keli atsakymų variantai

Duomenų analizė, pakankamumas ir iššūkiai

22 iš 45 respondentų (apie 49 proc.) pažymėjo, kad jų atstovaujamos savivaldybėse analizuojami duomenys, susiję su jose gyvenančiais migrantais (žr. 10 pav.).

10 pav. Ar savivaldybėje analizuojami duomenys, susiję su savivaldybėje gyvenančiais migrantais? (N = 45)

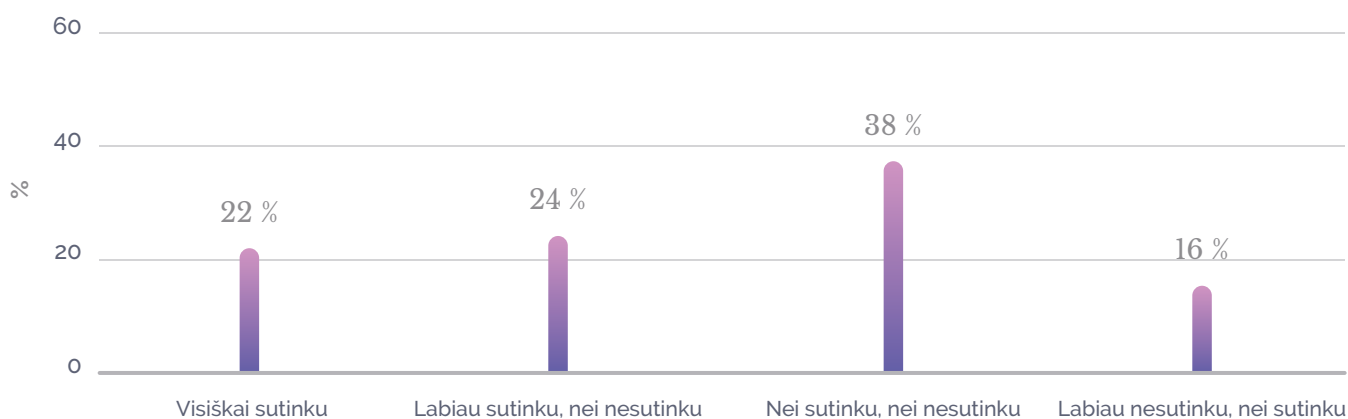
12 iš 22 savivaldybių atstovų (apie 55 proc.) atsakė, kad su migrantais susiję duomenys analizuojami siekiant užtikrinti paslaugų teikimą / gavimą (pvz., švietimo organizavimas, socialinės pašalpos, duomenų perdavimas tarnybai). Du savivaldybės atstovai (SAV-12, SAV-36) teigė, kad duomenys analizuojami integracijos tikslais (vienas jų patikslino, kad jo atstovaujama savivaldybė dalyvauja trečiųjų šalių piliečių integracijos savivaldybėje projekte).

Pastebėtina, kad dalis respondentų, pildydami informaciją apie analizuojamus duomenis ir / ar savo pareigas išskyrė duomenis, susijusius su iš Ukrainos atvykstančiais asmenimis. Galima daryti prielaidą, kad dalis duomenų buvo pradėti rinkti ar analizuoti tik reaguojant į pabėgėlių iš

Ukrainos srautus. Pvz., vienas respondentas, į klausimą, kokie duomenys, susiję su savivaldybėje gyvenančiais migrantais, yra analizuojami, atsakė, kad „*analizuojama kiek ir kokios lyties ukrainiečių yra apsistoję savivaldybės teritorijoje, kokios pagalbos jiems reikėtų*“ (SAV-24), kitas (SAV-17) paminėjo, kad yra analizuojamas laisvų vietų ugdymosi įstaigose poreikis ir galimybės priimti ukrainiečius vaikus.

Beveik pusė (46 proc.) respondentų visiškai sutiko arba labiau sutiko, nei nesutiko su teiginiu, kad turimų duomenų, susijusių su savivaldybėje gyvenančiais migrantais, pakanka. Daugiau nei trečdalis (38 proc.) reagavo neutraliai ir tik 16 proc. apklausos dalyvių pažymėjo, kad jie labiau nesutinka, nei sutinka, kad turimų duomenų pakanka (žr. 11 pav.).

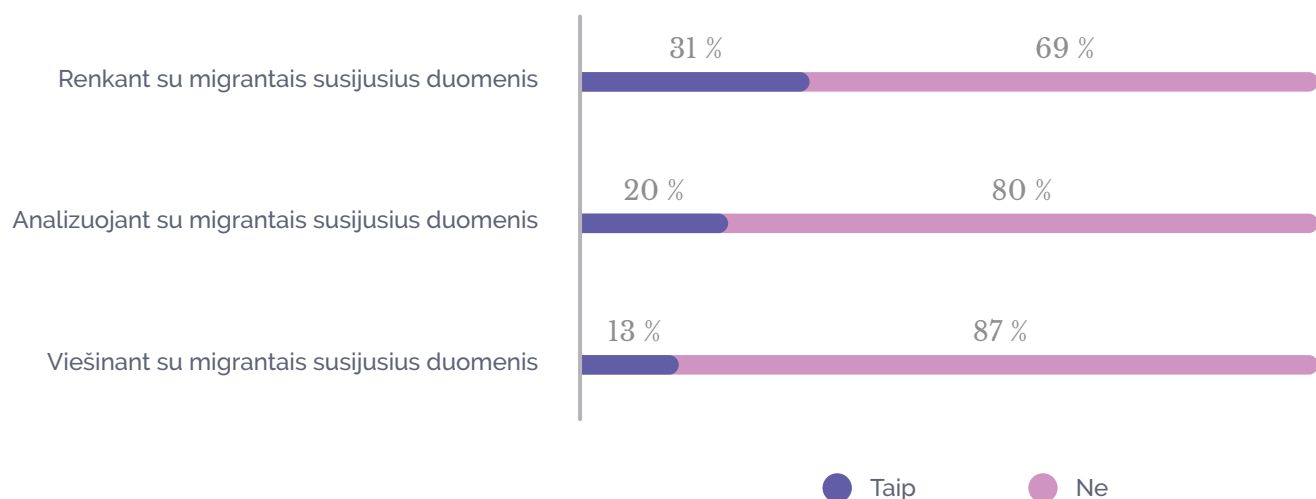
11 pav. Ar sutinkate su teiginiu „Turimų duomenų, susijusių su savivaldybėje gyvenančiais migrantais, pakanka“? (N = 45)

Du (SAV-21, SAV-26) iš septynių respondentų, labiau nesutikusių, nei sutikusių, kad turimų duomenų, susijusių su savivaldybėje gyvenančiais migrantais, pakanka, įvardijo, kad trūksta informacijos, susijusios su šių asmenų atvykimu /išvykimu iš savivaldybės (t. y. kada gautas leidimas laikinai gyventi, duomenys apie atvykstančius ir išvykstančius migrantus). Vienas respondentas (SAV-4) pabrėžė, kad jei migrantas pats nesikreipia pagalbos į savivaldybę, jokių duomenų apie jį negaunama ir jo gyvenimo savivaldybėje faktas yra nežinomas. Kaip įvardijo poros savivaldybių atstovų (SAV-25, SAV-29), tokių duomenų trūkumas apsunkina tikslingos migrantams reikiamos paramos teikimą ir poreikio paslaugoms analizę.

Iš 45 respondentų 14 (± 31 proc.) atsakė, kad susiduria su kliūtimis rinkdami minėtus duomenis, tačiau tik devyni jų (20 proc.) turi sunkumų juos analizuodami. Galiausiai šeši iš jų (± 13 proc.) minėjo, kad kyla problemų viešinant šią informaciją (žr. 12 pav.).

12 pav. Ar susiduriate su kliūtimis šiose srityse? (N = 45, %)

Teigiamai atsakusių tyrimo dalyvių buvo prašoma įvardyti, kokios tai kliūtys. Dauguma (10 iš 14) respondentų kaip vieną didžiausią problemą įvardijo duomenų perdavimo bei dalinimosi stoką. Neretai tai susiję su tarpinstitucinio bendradarbiavimo trūkumu ir duomenų apsaugos teisiniu reglamentavimu. Kaip pastebėjo vienas savivaldybės atstovas, „*kiekviena institucija dirba savo srityje ir dėl įvairių teisinių reglamentavimų, pavyzdžiui, duomenų apsaugos ir pan., negali dalytis informacija.*“ (SAV-24).

Trys respondentai (SAV-18, SAV-20, SAV-29) pabrėžė, kad prieinama per mažai informacijos, nes dalis jos nerenkama (pavyzdžiui, tam tikri darbuotojai turi prieigą tik prie informacijos apie mokinius; arba savivaldybė negauna savivaldybėje gyvenančių migrantų kontaktų sąrašo).

Savivaldybių administracijų atstovų rekomendacijos

Savivaldybių administracijų atstovų buvo klausta, ar turi siūlymų ir (arba) rekomendacijų, kad būtų galima pagerinti duomenų, susijusių su savivaldybėje gyvenančiais migrantais, rinkimą, analizę ir (arba) viešinimą savivaldybės lygmeniu. Pateikti atsakymai apėmė toliau nurodytus siūlymus.

1. Duomenų, susijusių su migrantais, klausimo koordinavimas savivaldybės viduje.

Du savivaldybių administracijų atstovai išreiškė poreikį turėti darbuotoją, kurio viena iš funkcijų būtų stebėti migracijos situaciją savivaldybėje:

„Bent jau vienas asmuo iš savivaldybės turėtų matyti informaciją apie migrantus.“ (SAV-18)

„Galbūt reikėtų įvesti atskirą pareigybę, vykdančią šią funkciją.“ (SAV-23)

2. Aktualių duomenų gavimas iš Migracijos departamento.

Trys respondentai minėjo, kad pasigenda galimybių prieiti prie informacijos apie naujai į savivaldybę atvykstančius migrantus, kurią kaupia Migracijos departamentas:

„Užsieniečiai, pasitraukę iš Ukrainos dėl karo veiksmų, registruojasi Migracijos tarnyboje, ten kaupiama duomenų bazė, tačiau savivaldybei duomenys neprieinami.“ (SAV-24)

„Migracijos departamentas turėtų informuoti savivaldybes apie atvykusius į savivaldybę asmenis, pateikusius prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje ir atsisakiusius leidimo laikinai gyventi.“ (SAV-19)

„Pirminę informaciją apie trečiųjų šalių piliečių poreikius galėtų rinkti (užpildyti anketą) Migracijos skyriai, į kuriuos kreipiasi pirmą kartą atvykę minėti piliečiai, ir ją pateikti savivaldybei. Spręsti klausimą dėl gautų duomenų perdavimo savivaldybei ir naudojimo siekiant asmeniui (šeimai) suteikti reikiamą pagalbą (jei ir asmuo nesutinka, kad jo duomenys būtų perduoti savivaldybei). Manome, kad minėtų asmenų duomenys neturi būti viešinami.“ (SAV-22)

3. Duomenų rinkimo ir apdorojimo centralizavimas.

Šie siūlymai susiję su antrąja rekomendacija, tačiau šiuo atveju neįvardijama konkreti institucija, kaupianti duomenis apie migrantus. Du respondentai siūlė užtikrinti centralizuotą duomenų apie migrantus visose savivaldybėse rinkimą garantuojant, kad aktualia informacija būtų dalijamasi su savivaldybių administracijomis:

„Galbūt būtų lengviau, jei duomenys būtų renkami centralizuotai ir automatiškai išskirstomi pagal migrantų pasiskirstymą savivaldybėse. Tuomet informacija būtų greičiau prieinama ir tikslesnė.“ (SAV-27)

„Manytina, kad tikslinga būtų, jog tokie duomenys sistemiškai nukeliautų vienam informacijos gavėjui, kuris teritoriniu principu galėtų teikti informaciją savivaldybėms ir galėtų organizuoti, pvz., apklausas apie teritorijoje teikiamas paslaugas, kylančias kliūtis ir pasitenkinimą jomis.“ (SAV-41)

Vienas respondentas taip pat išreiškė efektyvesnio duomenų iš skirtingų šaltinių sujungimo galimybių poreikį:

„Sąsajos su Gyventojų registru, SPIS ir kitomis sistemomis. Galimybė iš MIGRIO gauti visą savivaldybės teritorijoje gyvenančių laikiną apsaugos statusą gavusių asmenų sąrašą, o ne tik tikrinti pagal kiekvieno ILTU kodą.“ (SAV-26)

Pastebėtina, kad bendradarbiavimo ir duomenų koordinavimo stygių tarp valstybinių institucijų ir savivaldybių pabrėžė ir per kokybinį interviu kalbintas atstovas:

„Manau, kad yra ką tobulinti, ypač tose srityse, kuriose susijungia valstybės institucijos ir savivalda. Ukrainiečių atveju valstybė tam tikrus procesus daro, bet žmonės gyvena ne ore, o kažkokioje konkrečioje savivaldybėje. Man atrodo, ten dar daug iečių reikia sulaužyti, kad visi pradėtų dirbti kartu. Pavyzdžiui, ministerija valdytų duomenis visų savivaldybių (pavyzdžiui, kiek žmonių realiai pasinaudojo valstybės parama, kokią pašalpą gavo, ar žmonės naudojami, ar nesinaudoja, jeigu naudojami, kokiomis naudojami, jeigu nesinaudoja, kokios priežastys, kodėl nesinaudoja, ir pan.).“ (EKSP-8)

4. Papildomų savivaldybėms aktualių duomenų rinkimas.

Du savivaldybių administracijų atstovai išreiškė poreikį turėti tikslesnę informaciją apie užsieniečių išvykimą ir judėjimą, atkreipiant dėmesį į tai, kad migrantų skaičiai savivaldybėse, ypač kalbant apie pabėgėlius iš Ukrainos, sparčiai keitėsi, todėl pirminiai duomenys apie asmenų atvykimą nepakankami siekiant stebėti situaciją ilguoju laikotarpiu:

„Duomenų rinkimas daugiau susijęs su poreikio nustatymu, lėšų paskirstymu ir panaudojimu, analizė yra labai trumpalaikė, nes ukrainiečių judėjimas vyksta gana sparčiai, todėl analizės duomenys nėra patikimi. Viešinimas yra daugiau susijęs su paramos teikimu, jų problemų sprendimu.“ (SAV-8)

„Migracijos departamentas turėtų rinkti duomenis apie užsieniečių išvykimą ir per Palantir sistemą dalytis informacija su savivaldybių atsakingaisiais asmenimis.“ (SAV-25)

III. Atsakas į kritines situacijas: nereguliarios migracijos ir pabėgėlių iš Ukrainos operatyvieji duomenys

Per pastaruosius metus Lietuvai susidūrus su krizinėmis situacijomis migracijos lauke, buvo pradėtos dvi naujos su migracijos duomenų valdymu susijusios iniciatyvos. Pirmoji, pradėta 2021 m. vasarą reaguojant į situaciją Baltarusijos pasienyje, buvo operatyviosios nereguliarios migracijos statistikos apdorojimas ir skelbimas. Kasdien VSAT renkami duomenys buvo atnaujinami Lietuvos statistikos departamento valdomoje duomenų sistemoje, kai kurie jų prieinami visuomenei internete švieslentėje. Antroji iniciatyva – tokiu pačiu principu 2022 m. pavasarį pradėti skelbti operatyvieji duomenys apie į Lietuvą atvykstančius pabėgėlius iš Ukrainos.

Šioje ataskaitos dalyje, remiantis viešai prieinama informacija ir kokybiniais interviu su ekspertais, aprašomos šios dvi iniciatyvos. Jas galima laikyti gerosiomis migracijos duomenų valdymo praktikomis.

28

1. Duomenų valdymo krizinėms situacijoms suvaldyti įgyvendinimas

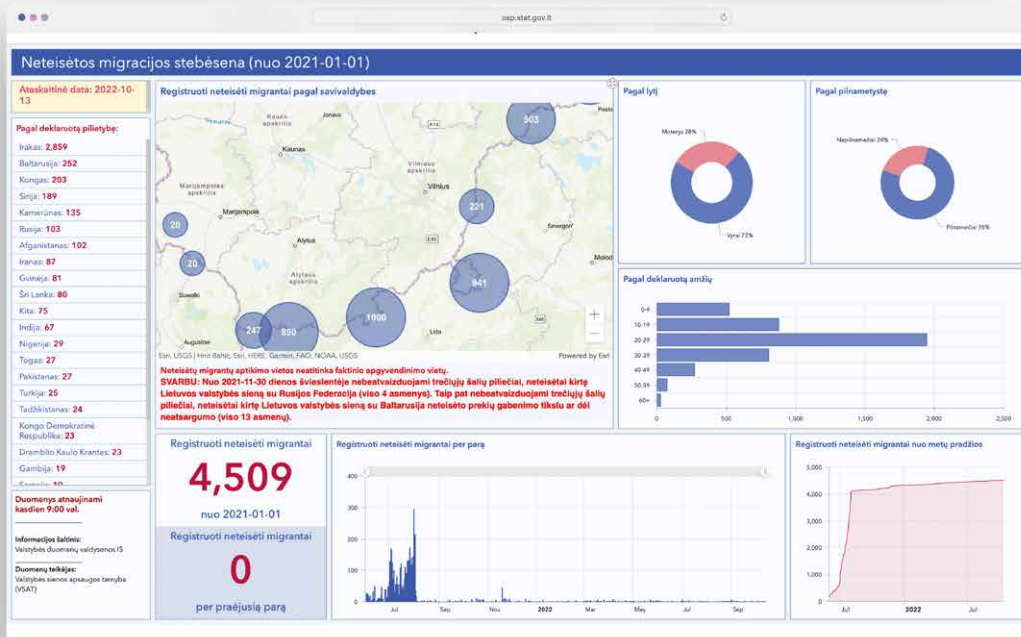
Kaip teigė vienas iš per kokybinį tyrimą kalbintų ekspertų, kai ėmė augti nereguliarios migracijos Baltarusijos pasienyje srautai, Lietuvoje jau buvo įgyvendinama COVID-19 pandemijos rodiklių stebėseną. Pandeminei krizei valdyti buvo priimti sprendimai, įsigytos operacinės sistemos, kurios leido greitai valdyti ir operatyviai keisti reikalingais duomenimis tarp skirtingų institucijų. Šie resursai ir įdirbis buvo pasitelkti ir nereguliarios migracijos duomenims valdyti, nes iki tol veikusi duomenų rinkimo sistema nebuvo pritaikyta dideliems nereguliarios migracijos srautams:

„Kai vasarą pradėjo augti migrantų Baltarusijos pasienyje skaičius, vyriausybė suprato, kad nevaldo situacijos. Institucijų sistemos nebuvo pritaikytos tiems srautams. Buvo daug rankinio, neautomatizuoto darbo, todėl darbuotojai tiesiog fiziškai nespėdavo suvesti duomenų, buvo dideli vėlavimai. Ir tiesiog žinant, kad buvo sudėlioti sprendimai COVID-19 valdyti, atitinkamai vėl buvo kanceliarijos ir VRM kreiptasi į Statistikos departamentą, kad galėtume tuo tikslu švieslentėms ir ataskaitoms sudaryti darbo grupę ir atlikti duomenų mainus.“ (EKSP-1)

2021 m. liepos pabaigoje pradėti viešai skelbti operatyvieji nereguliarios migracijos duomenys aprėpė kasdien atnaujinamą užfiksuotų nereguliariai sieną kirtusių migrantų skaičių, registruotų nereguliarių migrantų pasiskirstymą pagal lytį, amžių, pilietybę ir savivaldybę, kurioje asmenys buvo aptikti³³ (žr. 13 pav.).

³³ Žr. Lietuvos statistika, „Neteisėtos migracijos stebėseną“. Prieiga internetu: <https://osp.stat.gov.lt/neteiseta-migracija-dashboard> (žiūrėta 2022-09-27).

13 pav. Oficialiosios statistikos portalas: Neteisėtos migracijos stebėseną

2022 m. vasario pabaigoje Rusijai pradėjus karą Ukrainoje pradėjo augti karo pabėgėlių iš Ukrainos srautas. Statistikos departamentas, turėdamas įdirbį duomenų valdymo srityje vykus nereguliariai migracijai ir COVID-19 pandemijai, ėmė koordinuoti ir operatyviosios statistikos, susijusios su pabėgėliais iš Ukrainos, valdymą.

„O su Ukrainos pabėgėliais buvo akivaizdu, jau buvo sunki situacija, pasitvirtinę sprendimai <...> tai tiesiog realiai daug pritaikėm jau kas buvo padaryta migracijai Baltarusijos pasienyje, buvome gerai pasitreniravę.“ (EKSP-1) 29

Nuolat atnaujinami duomenys aprėpia pabėgėlių skaičių pagal savivaldybes, amžių, registracijos datą, lytį ir profesiją³⁴ (žr. 14 pav.).

14 pav. Oficialiosios statistikos portalas: Karo pabėgėliai iš Ukrainos

34 Žr. Lietuvos statistika, „Karo pabėgėliai iš Ukrainos“. Prieiga internetu: <https://experience.arcgis.com/experience/7b39dbfa2b74f4491d-c69afdd2ba0a5/page/Profesijos/> (žiūrėta 2022-09-27).

2. Tarpinstitucinio duomenų valdymo svarba

i) Visuomenei atviri operatyvieji duomenys

Viešai skelbiami duomenys yra svarbūs informuojant visuomenę ir su tikslinėmis grupėmis dirbančias organizacijas, žurnalistus, mokslo institucijas ir kt. apie įvairias krizines situacijas tikruoju laiku. Duomenų svarbą, o kartu ir viešai prieinamų duomenų stygių dėl su duomenų apsauga susijusių priežasčių iš nevyriausybinių organizacijų perspektyvos komentavo vienas iš kalbintų ekspertų. Asmuo pastebėjo, kad viešai prieinami nuasmeninti duomenys padeda nevyriausybiniams organizacijoms planuoti savo darbą:

„Mums advokacijai nėra svarbūs individualūs duomenys, ką saugo duomenų apsaugos įstatymai, mums paprastai įdomūs apibendrinti duomenys, kurie kažką sako apie bendrą situaciją. Man norisi matyti tendencijas, kokia yra tendencija, kad suprasčiau, kur didžiausia koncentracija žmonių, ar Vilniuje daugiau, ar lieka, ar išvažiuoja. Man nereikia vardų ar pavardžių.“ (EKSP-8).

ii) Tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir darbo koordinavimas

Pastebėtina, kad viešai prieinamos švieslentės yra tik dalis Statistikos departamento apdorojamų duomenų. Institucijos, kurios dalyvavo valdant aptariamą situaciją, galėjo matyti joms pritaikytus išsamesnius duomenis. Operatyvus duomenų apsikaitimas, galimybės filtruoti duomenis pagal poreikį ir pačioms institucijoms pildyti turimą informaciją atliko svarbią funkciją stebint situaciją ir ieškant sprendimų, kad būtų galima suvaldyti krizes:

„Šiaip tai sistemos viduje naudojimas yra gerokai platesnis, institucijos viduje su prisijungimais naudojasi atnaujinamomis ataskaitomis, švieslentėmis <...>. Na, pavyzdžiui, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba mato duomenis apie nepilnamečius atskirai, nes turi prievolę, teisę ir pareigą rūpintis nepilnamečiais, nelydimais, kurie yra be suaugusiųjų. Tai iš karto jais pasirūpinti reikia. Apie neįgaliųjų duomenis ataskaitos pateikiamos. Tarkim, Ukrainos pabėgėlių atveju savivaldybės turi įrankius, vidines aplikacijas, kur suveda savo siūlomas apgyvendinimo vietas, tas, kurias siūlo pati savivaldybė. Tada gali pačios žymėti, kurios jau užimtose, kokios sąlygos, ko patalpose trūksta. Pagal tai sprendžia, kaip apgyvendinti, ieško vietų laiku.“ (EKSP-1)

30

iii) Techniniai sprendimai procesams pagreitinami

Be stebėsenos ir planavimo tikslų, Statistikos departamento sukurtos duomenų apsikaitimo platformos leido greičiau susitvarkyti su techniniais iššūkiais, susijusiais su dokumentų išdavimu ir iš to kylančiomis problemomis:

„Kita programa vėlgi sukurta SAM iniciatyva. Pabėgėliai, kai jiems sukuriamas asmens kodas, gauna prieigą prie socialinių paslaugų, pašalpų ir pan. O leidimų laikinai gyventi dalyba yra užsikimšusi, tai gaunasi, kad, kol neatsiima kortelės, žmonės negali gauti tų paslaugų. <...> Išėina, kad sprendimas [dėl migrantų – red. past.] priimtas, bet negali naudotis paslaugomis. Tai iš esmės sukūrėme programą, kur galima suvesti duomenis to žmogaus ir patikrinti, ar jau yra priimtas sprendimas, sukurtas lietuviškas asmens kodas, tada pagal tai gali duomenis suvesti to žmogaus, nors jis dar neturi kortelės, ir taip jam teikti paslaugas.“ (EKSP-1)

3. Išmoktos pamokos ir patirties pritaikymas ateities scenarijams

Paklaustas apie ateities planus pritaikyti minėtas duomenų valdymo iniciatyvas kituose su migracija susijusiuose kontekstuose, vienas iš per kokybinį interviu kalbintų ekspertų teigė, kad techniškai, esant poreikiui, tai įmanoma. Vis dėlto, atstovo teigimu, aptariamų gerųjų praktikų taikymas ateityje priklausys nuo institucijų, kurios atsakingos už su migracija susijusių duomenų valdymą:

„Techniškai, jei atsirastų poreikių, galima realizuoti iš techninės pusės. Čia turbūt daugiau klausimas yra skirtas atsakingoms institucijoms, kurios atsako už šią sritį, kokius uždavinius jos norėtų realizuoti. Be to, mūsų sukurti sprendimai buvo daugiau laikini sprendimai, nes tiesiog reikėjo greitų techninių sprendimų, tai susiję su žmonėmis, reikia teikti paslaugas čia ir dabar.“ (EKSP-1)

Be to, pastangos sukurti efektyvias tarpinstitucines duomenų valdymo sistemas krizinėms situacijoms suvaldyti atskleidė skirtingų duomenų bazių integravimo ir analizavimo iššūkius. Svarbu, kad skirtingų institucijų renkami duomenys būtų suderinami tarpusavyje, juos būtų galima susieti per bendrus vardiklius (pavyzdžiui, užsieniečiui priskiriamą kodą), kad duomenimis būtų nesunku mainytis tarp skirtingų institucijų, o, esant poreikiui, duomenis filtruoti, taip mainantis tik tais administraciniais duomenimis, kurie nėra jautrūs:

„Sistemos taip padaromos, kad iš esmės ten reikia įvesti, koreguoti informaciją, duomenis. Bet nėra galimybės vartotojui apriboti galimybės matyti dalį informacijos. Savivaldybės galėtų naudotis, bet MIGRIS taip sukurtas, kad visi mato iš karto per daug asmens duomenų, ir nėra galimybės pamatyti tiek, kiek reikia.“ (EKSP-1)

Eksperto mintis dėl savivaldybių administracijų galimybių naudotis duomenimis atkartoja internetinėje apklausoje savivaldybių administracijų atstovų išreikštą lūkestį matyti duomenis apie savivaldybėje gyvenančius užsieniečius.

Paklaustas apie rekomendacijas duomenų valdymo srityje, minėtas atstovas akcentavo ir vienos platformos, kurioje būtų galima nagrinėti skirtingų aktualių sistemų duomenis, svarbą. Aptartais atvejais tokia platforma tapo Valstybės duomenų valdysenos informacinė sistema. Vis dėlto pabrėžtina, kad bendros sistemos trūkumas išlieka aktuali problema kalbant apie su migrantais susijusius duomenis, kurie nebuvo aprėpti aptartose krizinių situacijų valdymo iniciatyvose.

2022 m. gegužę Vyriausybė pritarė, kad Statistikos departamentas taptų Valstybės duomenų agentūra. Toks pokytis išplėstų institucijos funkcijas, leistų tvarkyti, integruoti skirtingose sistemose kaupiamus administracinius duomenis ir juos atvertų, sumažintų administracinę duomenų rinkimo našta institucijų darbuotojams³⁵. Toks žingsnis būtų galbūt palankus sprendžiant su migrantais susijusių duomenų prieinamumo ir analizės iššūkius. Vis dėlto kol kas neaišku, ar pokyčiai apimtų ir Lietuvoje gyvenančių užsieniečių duomenų valdymo ir atvėrimo platesnei visuomenei klausimus.

³⁵ Žr. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija, „Vyriausybė siūlo naują valstybės duomenų valdymo ir naudojimo modelį“, 2022 m. gegužės 11 d. Prieiga internetu: <https://lrv.lt/lt/naujienos/vyriausybe-siulo-nauja-valstybes-duomenu-valdymo-ir-naudojimo-modeli>.

IV. Tyrimo išvados ir rekomendacijos

Išvados

1. Nėra bendros sistemos, leidžiančios stebėti užsieniečių padėtį ir integraciją skirtingose srityse.

Administraciniai duomenys, kurie galėtų būti naudojami užsieniečių integracijai stebėti, yra decentralizuoti, o jų rinkimo apimtis, analizavimas ir prieinamumas priklauso nuo srities ir atsakingosios institucijos. Jei su užsieniečių padėtimi susiję duomenys skelbiami, jie prieinami skirtingais formatais (pvz., pateikiant tik duomenų analizę, bet ne pačius duomenis), priklausomai nuo srities, taip pat pateikiami skirtinguose šaltiniuose, o tai apsunkina aktualių duomenų identifikavimą, integravimą ir analizę.

2. Duomenys dažnai neskelbiami, nors ir renkami.

Renkamų administracinių duomenų potencialas užsieniečių padėties analizei šalyje neišnaudojamas. Dauguma institucijų renka duomenis apie užsieniečius, tačiau jie viešai neprieinami, dažnu atveju ir visai neanalizuojami.

3. Pasigendama statistikos, kuri leistų stebėti ilgiau Lietuvoje gyvenančių migrantų integraciją, ypač vaikų švietimo srityje.

Nėra tęstinio duomenų rinkimo, leidžiančio stebėti, kaip (ar) užsieniečiams sekasi integruotis Lietuvoje. Tai svarbu visoms amžiaus grupėms ir įvairiose gyvenimo (pvz., užimtumo, socialinių paslaugų, sveikatos) srityse, tačiau ypač svarbu užtikrinti, kad atskirtis tarp migrantų vaikų ir Lietuvos piliečių nepradėtų formuotis dar bendrojo ugdymo pakopoje. Tam svarbu stebėti užsieniečių vaikų švietimo rodiklius.

4. Iki Rusijos pradėto karo Ukrainoje kai kurios institucijos neįžvelgė aktualumo rinkti, apdoroti, analizuoti ir (arba) viešinti informaciją apie užsieniečių padėtį Lietuvoje.

Nors dėl pasikeitusių aplinkybių padidėjo institucijų dėmesys su užsieniečiais susijusių klausimų sprendimui, kyla rizika, kad kitų (ne ukrainiečių) užsieniečių integracijos stebėseną nebus vykdoma tolygiai, nesvarbu, kad pastaraisiais metais sparčiai augo į Lietuvą atvykstančių užsieniečių skaičius. Ši tendencija taip pat rodo, kad svarbu gilinti už statistiką atsakingų institucijų atstovų žinias užsieniečių situacijos šalyje klausimais.

5. Duomenų rinkimas ir analizė savivaldybėse yra fragmentiška, pasigendama tiek bendradarbiavimo su valstybinėmis institucijomis duomenų apsikeitimo srityje (pvz., Migracijos departamentu), tiek pagrindinio užsieniečių / užsieniečių statistikos koordinavimo pačioje savivaldybėje.

Dėl šių priežasčių savivaldybių administracijų atstovams trūksta informacijos, kiek ir kokie užsieniečiai pas juos atsikelia, kaip šiems asmenims planuoti paslaugas ir kitaip atliepti jų poreikius. Savivaldybių lygmeniu pasigendama galimybės gauti centralizuotus duomenis apie užsieniečius, gyvenančius savivaldybėje ar atvykstančius gyventi į ją.

Rekomendacijos

1. Sukurti bendrą administracinių duomenų, kurie galėtų būti naudojami siekiant stebėti užsieniečių integraciją įvairiose gyvenimo srityse, sistemą. Tai galėtų apimti su užsieniečiais susijusių duomenų rinkimo, apdorojimo, analizės ir viešinimo harmonizavimą tarp skirtingų institucijų arba aktualių duomenų apdorojimo centralizavimą.
2. Užtikrinti reguliarią užsieniečių integracijos stebėseną įvairiose srityse (švietimo, užimtumo, sveikatos priežiūros), ypač atkreipiant dėmesį į užsieniečių mokinių situaciją bendrajame ugdyme. Stebėseną leistų vertinti užsieniečių integracijos procesus, atitinkamai planuoti integraciją skatinančias priemones ir mažinti sisteminių nelygybių tarp Lietuvos piliečių ir pirmos ar antros kartos migrantų riziką.
3. Didinti statistikos, susijusios su užsieniečių padėtimi šalyje, prieinamumą visuomenei įvertinant renkamų duomenų jautrumą ir užtikrinant asmens duomenų apsaugą. Svarbu, kad duomenys būtų prieinami analizei patogiu formatu, juos būtų įmanoma lyginti ir (arba) sujungti su kitais duomenų šaltiniais.
4. Sukurti interneto puslapį (platformą), kuriame būtų susisteminti įvairių institucijų turimi duomenys apie užsieniečių integraciją, pateikiama informacija apie įvairių institucijų renkamus su užsieniečiais susijusius viešai prieinamus duomenis.
5. Duomenis apie užsieniečių integraciją analizuoti ir viešinti atsižvelgiant į interseksionalumą, t. y. atkreipti dėmesį į integracijos rodiklius pagal įvairius sociodemografinius pjūvius (lytį, amžių ir pan.) ir jų sąveikas, taip pat didesnę dėmesį skirti integracijos rodikliams pagal savivaldybes.
6. Stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą su migrantais susijusių duomenų rinkimo, apsikeitimo ir viešinimo srityse, ypač skiriant dėmesį duomenų apsikeitimui tarp valstybinių institucijų ir savivaldybių administracijų bei duomenų atvėrimui nevyriausybinėms organizacijoms.
7. Paskirti atsakinguosius asmenis, koordinuosiančius su migrantais susijusių duomenų institucijų / įstaigų (įskaitant ir savivaldybių administracijų) lygmeniu.
8. Didinti už statistiką atsakingų institucijų atstovų kompetencijas užsieniečių padėties klausimais siekiant užtikrinti, kad, kai tai aktualu, užsieniečių padėties klausimas atspindėtų renkamos statistikos metodikos kūrimo, analizės ir viešinimo etapais.

Priedai

1 priedas. Viešai prieinamų duomenų šaltiniai bei šių duomenų prieinamumo, remiantis pagrindiniais migracijos ir migrantų integracijos statistiniais rodikliais, vertinimas.

Duomenis renkanti ir (arba) skelbianti institucija	Statistiniai duomenys	Galimi duomenų pjūviai	Duomenų prieinamumo vertinimas	Nuorodos į šaltinius
Migracijos departamentas	Statistiniai duomenys, susiję su prieglobsčio prašytojais ir jo gavėjais.	Prieglobsčio prašytojų ir prieglobstį gavusių užsieniečių Lietuvos Respublikoje statistiką galima analizuoti pagal: <ul style="list-style-type: none"> • amžių; • lytį; • pilietybę; • prieglobsčio tipą. 	<p>Iš dalies atviri duomenys</p> <p>Duomenys iš dalies prieinami pagrindiniuose migracijos rodikliuose Migracijos departamento puslapyje ir metiniuose migracijos metraščiuose.</p> <p>! Duomenų, kurie leistų sužinoti, pasiskirstymą pagal lytį ir amžių, prieinamumas ribotas, šie duomenys viešai neskelbiami.</p> <p>! Duomenys viešai neprieinami analizei skirtingais pjūviais patogių formatu. Siekiant gauti išsamesnius duomenis, reikia užklauso.</p>	<p><u>Pagrindiniai migracijos rodikliai</u></p> <p><u>Migracijos metraščiai</u></p>
	Statistiniai duomenys, susiję su užsieniečiais, turinčiais teisę gyventi Lietuvos Respublikoje.	Užsieniečių, turinčių teisę gyventi Lietuvos Respublikoje, statistiką galima analizuoti pagal: <ul style="list-style-type: none"> • amžių; • lytį; • pilietybę; • dokumento tipą (leidimas laikinai gyventi, leidimas nuolat gyventi, teisės gyventi pažymėjimas, Europos Sąjungos leidimo gyventi kortelė); • išdavimo tipą (išdavimas, keitimas, statuso keitimas); • išdavimo, keitimo pagrindą; • dokumento galiojimą laiką. 		

	<p>Statistiniai duomenys, susiję su nereguliariais į Lietuvą patekusiais ar teisinio pagrindo būti³⁶ Lietuvoje neturinčiais ir į kilmės valstybes gražintais užsieniečiais.</p>	<p>Nereguliariai į Lietuvą patekusių ar teisinio pagrindo būti Lietuvoje neturinčių ir į kilmės valstybes gražintų užsieniečių statistiką galima analizuoti pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilietybę; • lytį; • amžių. 		
	<p>Statistiniai duomenys, susiję su Lietuvos Respublikos pilietybę įgijusiais asmenimis.</p>	<p>Lietuvos Respublikos pilietybę įgijusių asmenų statistiką galima analizuoti pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • turėtą pilietybę; • lytį; • amžių. 		
	<p>Statistiniai duomenys, susiję su prieglobstį gavusiais užsieniečiais.</p>	<p>Prieglobstį gavusių užsieniečių statistiką galima nagrinėti pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lytį; • savivaldybę. 	<p>Iš dalies atviri duomenys Duomenys apie apie prieglobstį gavusių asmenų (ne)dalyvavimą darbo rinkoje viešai neprieinami jokia forma. Siekiant gauti išsamesnius duomenis, reikia užklauso.</p>	<p>Nėra</p>
Užimtumo tarnyba	<p>Statistiniai duomenys, susiję su leidimą dirbti Lietuvoje turinčiais užsieniečiais.</p>	<p>Duomenis apie leidimus dirbti gavusių užsieniečių galima analizuoti pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kilmės šalį; • lytį; • pajamas; • kvalifikacijos lygį; • sektorių, kuriame ketinama dirbti; • profesiją. 	<p>Iš dalies atviri duomenys Kai kurie duomenys apžvelgiami informacinių apžvalginių pranešimų formata kas kelis mėnesius Užimtumo tarnybos interneto puslapyje.</p> <p>! Duomenys viešai neprieinami analizei skirtingais pjūviais patogiu formata. Siekiant gauti išsamesnius duomenis, reikia užklauso.</p>	<p><u>Užimtumo tarnyba:</u> <u>naujienos</u></p>

³⁶ Migracijos departamentas vartoja sąvoką „neteisėtai Lietuvos Respublikoje esantys trečiųjų šalių piliečiai“.

<p>Nacionalinė švietimo agentūra</p>	<p>Statistiniai duomenys, susiję su užsieniečiais studentais.</p>	<p>Užsieniečių studentų skaičių Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (ŠVIS) galima nagrinėti pagal³⁷:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilietybę (ne ES piliečiai ir ES piliečiai); • studijų metus; • studijų pakopą; • aukštosios mokyklos tipą; • studijų kryptį; • studijų formą (dieninės, iššestinės, neakivaizdinės, nuolatinės); • skatinamųjų stipendijų gavimą; • institucijas; • dalines studijas studijuojančių užsieniečių procentą. 	<p>Atviri duomenys</p> <p>Viešai prieinami duomenys yra santykinai išsamūs, ŠVIS platformoje galima interaktyvioji duomenų analizė pagal įvairius pjūvius, duomenis taip pat galima atsisiųsti analizei patogiu formatu.</p>	<p><u>ŠVIS: studijos</u></p>
--------------------------------------	---	---	---	------------------------------

2 priedas. Ribotosios priegigos ³⁸duomenų šaltiniai

Duomenis renkanti ir (arba) skelbianti institucija	Statistiniai duomenys	Galimi duomenų pjūviai
<p>Migracijos departamentas</p>	<p>Užsieniečių registras</p>	<p>Galimi duomenų pjūviai pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilietybę; • lytį; • šalį, iš kurios atvyko; • gyvenamąją vietą ir (arba) savivaldybę, kurioje asmuo gyvena Lietuvoje; • šeiminei padėti; • teisinį statusą; • su prieglobsčiu susijusias procedūras (jei aktualu); • išsilavinimą; • profesiją; • pareigas ir darbovietę (iš dalies).

³⁷ Žr. ŠVIS, „Studijos“. Prieiga internetu: <https://www.svis.smm.lt/studijos-2/>.

³⁸ Duomenys yra renkami, bet nėra viešai prieinami, juos galima gauti pateikus užklausas

<p>Nacionalinė švietimo agentūra</p>	<p>Mokinių registras</p>	<p>Galimi duomenų pjūviai pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilietybę; • lytį; • leidimo gyventi išdavimo datą, kilmės šalis ir atvykimo į Lietuvą priežastis (jei asmuo – užsienietis); • gyvenamąją vietą ir savivaldybę Lietuvoje; • gimtąją kalbą; • valstybę, kurioje baigta mokymosi pakopa ar jos dalis; • švietimo įstaigą; • mokymosi dalykus.
<p>Nacionalinė švietimo agentūra</p>	<p>Studentų registras</p>	<p>Galimi duomenų pjūviai pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilietybę; • kilmės šalį ir išsilavinimą kitose šalyse (jei asmuo – užsienietis); • studijų metus; • studijų pakopą; • aukštosios mokyklos tipą; • studijų kryptį; • studijų formą (dieninės, išėstinės, neakivaizdinės, nuolatinės); • skatinamųjų stipendijų gavimą; • švietimo institucijas.
<p>Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba (SODRA)</p>	<p>Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registras</p>	<p>Galimi duomenų pjūviai pagal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pilietybę; • lytį; • šeiminę padėtį; • gyvenamąją vietą; • draudžiamąsias pajamas; • socialinio draudimo duomenis; • individualiąją veiklą ar verslo liudijimą turinčių asmenų duomenis; • laikinąjį nedarbingumą; • kaupiamą pensiją.